

(26 Kasım 2017 Tarihli ve 30252 sayılı mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.)

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumundan:

ELEKTRİK PİYASASI YAN HİZMETLER YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı; elektrik piyasasında yan hizmetler kapsamında sunulan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin ticari usul ve esasların düzenlenmesidir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönetmelik; elektrik piyasasında yan hizmetler kapsamında sunulan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin tarafların görev, yetki ve sorumlulukları ile bu hizmetlerin tedarik yöntemi, hizmetleri sağlayan taraflara yapılacak ödemelerin gerçekleştirilmesi ve hizmet sağlamayan taraflara uygulanacak yaptırımlara ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönetmelik, 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Anlık talep kontrol rölesi: Frekans önceden belirlenen işletme değerlerinin altına düşmesi durumunda anlık talep kontrol hizmeti sağlamak amacıyla yük atma için kesicilere açma kumandası veren teçhizatı,

b) Anlık talep kontrol yedeği: Tüketim tesisleri tarafından isteğe bağlı olarak teklif edilen ve sistem frekansının düşmesi sonucunda anlık talep kontrol röleleri vasıtasıyla otomatik olarak kesilebilen yük miktarını,

c) Aşırı ikazlı çalışma: Sistem geriliminin 28/5/2014 tarihli ve 29013 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirlenen işletme değerlerinin veya TEİAŞ tarafından belirlenen gerilim ayar değerlerinin altına düşmesi durumunda senkron kompansatörlerin ve/veya jeneratörlerin ikaz akımlarının artırılmasını,

ç) Bakanlık: Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını,

d) Başkan: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu Başkanını,

e) Bölgesel kapasite kiralama: Sistem güvenilirliğinin muhafaza edilmesini teminen ve yeterli kapasite olmaması nedeniyle oluşabilecek bölgesel sistem ihtiyaçlarını karşılamak üzere, yeni üretim tesislerinin kapasitelerinin ve/veya mevcut üretim tesislerine eklenen ünitelerin kapasitelerinin TEİAŞ tarafından düzenlenen ihaleler vasıtasıyla kiralanmasını,

f) Bölgesel yük tevzi merkezi (BYTM): TEİAŞ bünyesinde yer alan ve iletim sisteminin belli bir bölgesine ait üretim, iletim ve tüketim faaliyetlerini izleyen, işletme manevralarının koordinasyonunu ve kumandasını yürüten kontrol merkezini,

g) Dağıtım sistem işletmecisi: Bağlı bulunduğu dağıtım bölgesi sınırları içerisinde dağıtım sistem işletiminden sorumlu dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiyi,

ğ) Dengeleme: Elektrik enerjisi arz ve talebini dengede tutmak amacıyla yürütülen faaliyetleri,

h) Dengeleme birimi: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliğinde tanımlanan, dengelemeye katılabilecek bir üretim veya tüketim tesisini ya da üretim veya tüketim tesisinin bir bölümünü

1) Dengeleme güç piyasası: Arz ve talebin gerçek zamanlı olarak dengelenmesi amacıyla hizmet etmek üzere, 15 dakika içerisinde gerçekleştirilebilen çıkış gücü değişimi ile elde edilen yedek kapasitenin alış-satışının gerçekleştiği ve sistem işletmecisi tarafından işletilen organize toptan elektrik piyasasını,

i) Dengeleme mekanizması: İkili anlaşmaları tamamlayıcı nitelikte ve gün öncesi piyasası ve gerçek zamanlı dengelemeden oluşan faaliyetleri,

j) Devreye girme süresi: Bir üretim tesisinin talimat verilmesini takiben sisteme senkronize edilerek elektrik enerjisi üretmeye başlaması için geçen süreyi,

k) Düşük ikazlı çalışma: Sistem geriliminin Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirlenen işletme değerlerinin veya TEİAŞ tarafından belirlenen gerilim ayar değerlerinin üstüne çıkması durumunda senkron kompensatörlerin ve/veya jeneratörlerin ikaz akımlarının düşürülmesini,

l) Enerji açığı: Piyasa katılımcılarının uzlaştırma dönemi bazında gün öncesi piyasası, gün içi piyasası ve ikili anlaşmalar kapsamında gerçekleştirdikleri alışları, yük atma teklifleri, ithalat ve sisteme verdikleri enerji uzlaştırmasına esas elektrik enerjisi miktarlarının toplamının, gün öncesi piyasası, gün içi piyasası ve ikili anlaşmalar kapsamında gerçekleştirdikleri satışları, yük alma teklifleri, ihracat ve sistemden çektikleri enerji uzlaştırmasına esas elektrik enerjisi miktarlarının toplamından eksik olması durumunu,

m) Enerji dengesizliği: Bir piyasa katılımcısının bir uzlaştırma dönemi için hesaplanan enerji açık veya enerji fazlasını,

n) Enerji depolama tesisleri: Elektrik enerjisini; mekanik, hidrolik, elektrokimyasal, kimyasal, elektriksel ve termal enerji depolama yöntemleri yardımıyla farklı biçimlere dönüştürerek sınırlı kapasitede sürekli depolayabilen istenildiği zaman enerjisini sisteme verebilen veya sistemden enerji çekebilene, enerjiyi sürekli sirküle edebilen, hızlı tepki verebilen sistemlerden oluşan tesisleri,

o) Enerji fazlası: Piyasa katılımcılarının uzlaştırma dönemi bazında gün öncesi piyasası, gün içi piyasası ve ikili anlaşmalar kapsamında gerçekleştirdikleri alışları, yük atma teklifleri, ithalat ve sisteme verdikleri enerji uzlaştırmasına esas elektrik enerjisi miktarlarının toplamının, gün öncesi piyasası, gün içi piyasası ve ikili anlaşmalar kapsamında gerçekleştirdikleri satışları, yük alma teklifleri, ihracat ve sistemden çektikleri enerji uzlaştırmasına esas elektrik enerjisi miktarlarının toplamından fazla olması durumunu,

ö) Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPIAŞ): Almış olduğu piyasa işletim lisansı kapsamındaki organize toptan elektrik piyasalarına ait işlemleri yürüten piyasa işletmecisini,

p) Enerji uzlaştırması: Dengeleme mekanizmasından ve/veya enerji dengesizliğinden doğan alacak ve borç miktarlarının hesaplanması ve ilgili alacak-borç bildirimlerinin hazırlanması işlemlerini,

r) Fatura dönemi: Bir takvim ayının ilk günü saat 00:00'da başlayıp, aynı ayın son günü saat 24:00'de biten süreyi,

s) Frekans: Sistemdeki alternatif akımın Hertz olarak ifade edilen bir saniyedeki devir sayısını,

ş) Gerçek zamanlı dengeleme: Aktif elektrik enerjisi arz ve talebini gerçek zamanlı olarak dengede tutmak amacıyla, sistem işletmecisi tarafından primer frekans kontrol, sekonder frekans kontrol, dengeleme güç piyasası ve acil durum önlemleri vasıtasıyla yürütülen faaliyetleri,

t) Gerilim regülatörü: Jeneratörlerin çıkış gerilimini ayarlayan teçhizatı,

u) Gün içi piyasası: Gün içi piyasası kapı kapanış zamanına kadar elektrik enerjisi ticaretinin yapıldığı organize toptan elektrik piyasasını,

ü) Gün öncesi piyasası: Bir gün sonrası teslim edilecek uzlaştırma dönemi bazında elektrik enerjisi alış-satış işlemleri için kurulan ve EPIAŞ tarafından işletilen organize toptan elektrik piyasasını,

v) İkili anlaşmalar: Gerçek veya tüzel kişiler arasında özel hukuk hükümlerine tabi olarak, elektrik enerjisi ve/veya kapasitenin alınıp satılmasına dair yapılan ve Kurul onayına tabi olmayan ticari anlaşmaları,

y) İletim sistem işletmecisi: Sistem işletmecisini,

z) İlgili mevzuat: Elektrik piyasasına ilişkin Kanun, yönetmelik, tebliğ, genelge, Kurul kararları ile ilgili tüzel kişilerin sahip olduğu lisans veya lisansları,

aa) İşletme yedeği: Sistem frekansı sapmalarının düzeltilmesine ve sistem kararlılığının sağlanmasına katkıda bulunmak için devredeki ünitelerden alınabilen ek üretim kapasitesi ve/veya devrede olmayıp kısa sürede devreye alınabilen üniteler ve Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde tanımlanan yedekleri,

bb) İtibari bağlantı noktası: Kurum tarafından hazırlanan ve Kurul tarafından onaylanarak yürürlüğe giren Kayıp Katsayıları Hesaplama Metodolojisine İlişkin Usul ve Esaslarda kayıpların hesaplanmasında kullanılan itibari noktayı,

cc) Kanun: 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununu,

çç) Kesinleşmiş gün öncesi üretim/tüketim programı (KGÜP): Bir yan hizmet biriminin sistem işletmecisine bildirilen üretim ya da tüketim değerlerini,

dd) Kurul: Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunu,

ee) Kurum: Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunu,

ff) Milli yük tevzi merkezi (MYTM): TEİAŞ bünyesinde yer alan ve Türkiye elektrik enterkonekte sisteminin üretim, iletim ve tüketim yönünden güvenli, kaliteli ve ekonomik olarak işletmesini yapan, elektrik enerjisi arz ve talebinin gerçek zamanlı dengelenmesini sağlayan, dengeleme güç piyasasını işleten, uluslararası enterkoneksiyon hatlarının işletilmesi ve bu hatlar üzerinden yapılan enerji alışverişlerinin koordinasyonundan sorumlu olan ve BYTM arasındaki koordinasyonu sağlayan kontrol merkezini,

gg) Organize toptan elektrik piyasaları: Elektrik enerjisi, kapasitesi veya perakende alış satışının gerçekleştirildiği ve piyasa işletim lisansına sahip merkezî bir aracı tüzel kişilik tarafından organize edilip işletilen gün öncesi piyasası, gün içi piyasası ile sermaye piyasası aracı niteliğindeki standardize edilmiş elektrik sözleşmelerinin ve dayanağı elektrik enerjisi ve/veya kapasitesi olan türev ürünlerin işlem gördüğü ve Borsa İstanbul Anonim Şirketi tarafından işletilen piyasaları ve Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi tarafından organize edilip işletilen dengeleme güç piyasası ve yan hizmetler piyasası gibi elektrik piyasalarını,

ğğ) Otomatik üretim kontrol (AGC) sistemi/arabirimi: Üretim tesislerinin aktif güç çıkışının, merkezi bir sistem tarafından otomatik olarak gönderilen sinyaller vasıtasıyla artırılması ve düşürülmesini sağlayan teçhizatı,

hh) Oturan sistemin toparlanması: İletim sisteminin kısmen veya tamamen oturması durumunda harici bir enerji kaynağına ihtiyaç duymadan devreye alınabilen üretim tesisleri vasıtasıyla iletim sisteminin enerjilendirilmesi, müşterilere elektrik enerjisi verilmesi ve diğer üretim tesislerinin yeniden devreye alınması,

ıı) Ödeme bildirimleri: Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişilere yapılacak ödemelere ve uygulanacak yerine getirmeme bedellerine ilişkin detaylı bilgileri içeren, bu kapsamda hazırlanacak faturalara temel teşkil eden ve ilgili gerçek/tüzel kişilere yapılan bildirimleri,

ii) Örneklemeler: Bir ana kitleden tesadüfi olarak seçilmiş ve ana kitleden daha az sayıda birim içeren bir örneği incelemek suretiyle ana kitle hakkında genel yargılara varma işlemini,

jj) Performans testleri: Üretim ve tüketim tesislerinin Elektrik Şebeke Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak yan hizmet sağlama kapasitelerinin tespiti amacıyla uygulanan testleri,

kk) Piyasa İşletmecisi: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketini,

ll) Piyasa katılımcısı: Dengeleme ve uzlaştırma işlemlerini düzenleyen ilgili mevzuatta tanımlanan lisans sahibi tüzel kişileri,

mm) Primer frekans kontrolü: Sistem frekansının düşmesine veya yükselmesine tepki olarak yan hizmet biriminin aktif çıkış gücünün otomatik artırılması veya düşürülmesi yoluyla sistem frekansının yeni bir denge noktasına getirilmesini,

nn) Primer frekans kontrol rezerv kapasitesi: Elektrik Şebeke Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirilen performans testleri neticesinde belirlenen ve primer frekans kontrol süreci tedarik anlaşmalarında yer alan, sistem frekansında ± 200 mHz'lik frekans sapması oluşması durumunda ilgili yan hizmet birimi tarafından etkinleştirilmesi gereken rezerv miktarının tamamını,

oo) Primer frekans kontrol rezerv miktarı: Yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler adına kayıtlı üretim tesislerinin sistem frekansında meydana gelen sapmalar doğrultusunda, primer frekans kontrol tepkisi olarak sağlayacakları rezerv miktarını,

öö) Primer frekans kontrol tepkisi: Sistem frekansının yükselmesi veya düşmesi durumunda Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde tanımlanan primer frekans kontrol hizmeti kapsamında yan hizmet biriminin aktif çıkış gücünün otomatik olarak artırılması veya azaltılmasını,

pp) Primer frekans kontrol yedeği: İşletme yedeğinin, sistem frekansını normal işletme değerlerinde tutmak için kullanılan ve bu işlem için yeterli olacak şekilde seçilen kısmını,

rr) Reaktif güç kontrolü: Ünitelerin jeneratör veya senkron kompanseör olarak çalışması sırasında sisteme reaktif güç vermesi veya sistemden reaktif güç çekmesi,

ss) Sekonder frekans kontrol modülü: YHPYS'nin sekonder frekans kontrolü hizmetine ilişkin yazılım bileşenlerini,

şş) Sekonder frekans kontrol rezerv kapasitesi: Elektrik Şebeke Yönetmeliği kapsamında gerçekleştirilen performans testleri neticesinde belirlenen ve katılım anlaşmalarında yer alan, otomatik üretim kontrolü sisteminden gönderilen sinyaller sonucunda ilgili yan hizmet birimi tarafından, asgari ve azami limitler dahilinde etkinleştirilmesi gereken aktif çıkış gücü miktarının yarısını,

tt) Sekonder frekans kontrol rezerv miktarı: Yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere adına kayıtlı yan hizmet birimlerinin primer frekans kontrol rezerv miktarı olarak ayırdığı kapasite hariç olmak üzere, sekonder frekans kontrol tepkisi olarak sağlayacakları rezerv miktarını,

uu) Sekonder frekans kontrol tepkisi: Sistem frekansının yükselmesi veya düşmesi durumunda sekonder frekans kontrol hizmeti kapsamında yan hizmet birimi aktif çıkış gücünün otomatik üretim kontrol sisteminden gönderilen sinyaller vasıtasıyla otomatik olarak artırılması veya azaltılmasını,

üü) Sekonder frekans kontrolü: Elektrik Şebeke Yönetmeliği kapsamında bu hizmete katılan yan hizmet birimlerinin aktif güç çıkışının, MYTM'den otomatik olarak gönderilen sinyaller ile artırılarak veya düşürülerek sistem frekansının nominal değerine ve komşu elektrik şebekeleriyle olan toplam elektrik enerjisi alış verişinin programlanan değerine getirilmesini,

vv) Sekonder frekans kontrol yedeği: İşletme yedeğinin, frekans kontrolü amacı ile kullanılan primer frekans kontrol yedeğinin serbest kalması, frekansın nominal değerine geri dönebilmesi ve komşu elektrik şebekeleriyle olan toplam elektrik enerjisi alışverişinin programlanan düzeyde tutulabilmesinin sağlanması için, otomatik üretim kontrol sistemi vasıtasıyla kullanılan ve bu işlemler için yeterli olacak şekilde seçilen kısmını,

yy) Senkron kompanzasyon: Sistemdeki güç faktörünü istenilen seviyede tutmak için çalışır durumda olan senkron makinaların ikaz akımlarını ayarlayarak reaktif güç üretilmesi veya tüketilmesini,

zz) Sistem: Elektrik iletim sistemi ve dağıtım sistemi dahil olmak üzere tüm kullanıcı sistemlerini,

aaa) Sistem işletmecisi: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketini,

bbb) Sistemin oturması: Elektrik sisteminin tamamen veya kısmen istem dışı enerjisiz kalmasını,

ccc) Talep: Tüketilecek aktif ve reaktif güç miktarını,

- ççç) TEİAŞ: Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketini,
- ddd) Teklif tavan fiyatı: Anlık talep kontrol hizmetinin tedarik edilmesi için düzenlenen ihalelerde teklif edilebilecek en yüksek birim bedeli belirleyen fiyat limitini,
- eee) Tesis: Elektrik enerjisi üretimi, tüketimi, depolanması iletimi veya dağıtımını işlevlerini yerine getirmek üzere kurulan tesis ve/veya teçhizatı,
- fff) TETAŞ: Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketini,
- ggg) Toparlanma yeteneği: Sistem oturması durumunda bir üretim tesisinin TEİAŞ'ın talimatı doğrultusunda, harici besleme olmaksızın kendi imkanları ile devreye girmesini ve sistemin bir bölümünü enerjilendirebilmesini,
- ğğğ) TÜRKAK: Türk Akreditasyon Kurumunu,
- hhh) Uzlaştırma dönemi: Bir fatura dönemi içerisindeki her bir saati,
- ııı) Ünite: Bağımsız olarak yük alabilen ve yük atabilen her bir üretim grubunu, kombine çevrim santralleri için her bir gaz türbin ve jeneratörü ile gaz türbin ve jeneratörüne bağlı çalışacak buhar türbin ve jeneratörünün payını,
- iii) Üretim: Enerji kaynaklarının, üretim tesislerinde elektrik enerjisine dönüştürülmesini,
- jjj) Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi: Üretim ve OSB üretim lisansı sahibi tüzel kişileri,
- kkk) Üretim tesisi: Elektrik enerjisinin üretildiği tesisleri,
- lll) Yan hizmetler: Bu Yönetmelik uyarınca iletim sistemine veya dağıtım sistemine bağlı ilgili gerçek/tüzel kişilerce sağlanacak olan, iletim veya dağıtım sisteminin güvenilir şekilde işletimini ve elektriğin gerekli kalite koşullarında hizmete sunulmasını sağlamak üzere bu Yönetmelik ve Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde ayrıntılı olarak tanımlanan hizmetleri,
- mmm) Yan hizmet anlaşmaları: İletim ve/veya dağıtım sistemine bağlı olan üretim şirketleri, dağıtım şirketleri veya tüketiciler tarafından Elektrik Şebeke Yönetmeliği uyarınca TEİAŞ'a, dağıtım sistemine bağlı olan üretim şirketleri veya tüketiciler tarafından 2/1/2014 tarihli ve 28870 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği uyarınca ilgili dağıtım lisansı sahibine sağlanacak ve yan hizmet bedellerini, koşullarını ve hükümlerini belirleyen anlaşmaları,
- nnn) Yan hizmet birimi: Yan hizmet tedarikinde bulunmak üzere YHPYS'ye kayıt edilecek olan bir üretim veya enerji depolama tesisini ya da üretim veya enerji depolama tesisinin bir bölümünü,
- ooo) Yan hizmet sertifikaları: Yetkilendirilmiş bağımsız firmalar tarafından verilen ve yan hizmet sağlayan tesislerin Elektrik Şebeke Yönetmeliği ve bu Yönetmelik hükümlerine uygun olarak hizmet verebileceklerini belgeleyen dokümanları,
- ööö) Yan hizmetlerin izlenmesi: Yan hizmet anlaşmaları kapsamındaki taahhütlerin kontrol edilmesi amacıyla tesislere ve/veya ilgili teçhizata ilişkin verilerin takip edilmesi, gözlenmesi ve incelenmesine ilişkin faaliyetleri,
- ppp) Yan hizmet piyasa katılımcısı: Yan hizmetlerin tedariki sürecinde bu Yönetmelik kapsamında tanımlanan gerçek/tüzel kişileri
- rrr) Yan hizmet piyasa yönetim sistemi (YHPYS): Yan hizmetler piyasasına ilişkin işlemlerin yürütülmesi amacıyla kullanılan internet tabanlı uygulamaları,
- sss) Yan hizmetler uzlaştırması: Yan hizmet tedarik eden yan hizmet piyasa katılımcılarının bu hizmetin yerine getirilmesi esnasında doğan alacak ve borç miktarlarının hesaplanması ve ilgili alacak-borç bildirimlerinin hazırlanması işlemlerini,
- şşş) Yük alma: Bir dengeleme biriminin MYTM tarafından verilen talimatlar doğrultusunda, üretimini artırarak ya da tüketimini azaltarak sisteme enerji satması durumunu,
- ttt) Yük alma talimatı: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının yük almaları için ilgili piyasa katılımcılarına MYTM tarafından yapılan bildirimleri,
- uuu) Yük alma teklif fiyatı: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının yük almak için talep ettikleri birim fiyatları,

üüü) Yük alma teklif miktarı: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının ilgili dengeleme biriminde yapmayı teklif ettiği üretim artış ya da tüketim azaltma miktarlarını,
vvv) Yük alma teklifi: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının yük almak amacıyla teklif ettikleri, fiyat, miktar ve geçerli olduğu zaman gibi bilgileri içeren teklifleri,

yyy) Yük atma: Bir dengeleme biriminin MYTM tarafından verilen talimatlar doğrultusunda, üretimini azaltarak ya da tüketimini artırarak sistemden enerji alması durumunu,

zzz) Yük atma talimatı: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının yük atmaları için ilgili piyasa katılımcılarına MYTM tarafından yapılan bildirimleri,

aaaa) Yük atma teklif fiyatı: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının yük atmak için talep ettikleri birim fiyatları,

bbbb) Yük atma teklif miktarı: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının ilgili dengeleme biriminde yapmayı teklif ettiği üretim azalması ya da tüketim artış miktarlarını,

cccc) Yük atma teklifi: Dengeleme güç piyasasına katılan piyasa katılımcılarının yük atmak amacıyla teklif ettikleri, fiyat, miktar ve geçerli olduğu zaman gibi bilgileri içeren teklifleri,

çççç) Yüklenme hızı: Üretim tesisinin birim zamanda gerçekleştirebileceği çıkış gücü değişimini

ifade eder.

(2) Bu Yönetmelikte geçen diğer ifade ve kısaltmalar, ilgili mevzuattaki anlama ve kapsama sahiptir.

İKİNCİ BÖLÜM

Yan Hizmetlerin Tedarik Edilmesine İlişkin Genel Esaslar ve Kayıt Kuralları

Yan hizmetler ve yan hizmetlerin tedarik edilmesi

MADDE 5 – (1) Yan hizmetler, sistemin işletme güvenliği ve sistem bütünlüğü sağlanacak şekilde sistem işletmecisi tarafından kullanılan ve Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde tanımlanan hizmetlerden meydana gelir.

(2) Yan hizmetlerin tedarik edilmesi, sistem işletmecisi tarafından ihtiyaç duyulan yan hizmetlerin, hizmeti sağlayabilecek yan hizmet piyasa katılımcısı niteliğini haiz gerçek/tüzel kişilerce TEİAŞ'a sunulması, TEİAŞ tarafından hizmetin alınacağı tesis, gerçek/tüzel kişilerin tespit edilmesi, gerektiğinde yan hizmet anlaşmalarının imzalanması ve bu işlemler sonucu doğan alacak ve borç işlemlerinin yürütülmesine ilişkin TEİAŞ tarafından yürütülen faaliyetleri ve bu faaliyetler için gerekli idari işlemleri içerir.

Yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin genel esaslar

MADDE 6 – (1) Yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin işlemler aşağıdaki genel esaslar çerçevesinde yürütülür;

a) TEİAŞ, Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde yer alan arz kalitesi ve işletme koşullarına ilişkin kriterler doğrultusunda iletim sisteminin işletimini sağlayacak yan hizmetleri; teknik gereklilikler, iletim sistemi kısıtlarını ve bölgesel gereklilikleri de dikkate alarak, sistemin işletme güvenliğini ve sistem bütünlüğünü sağlayacak, yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin maliyetleri en aza indirecek ve eşit taraflar arasında ayırım gözetmeyecek şekilde tedarik eder.

Tarafların görevleri, yetkileri ve sorumlulukları

MADDE 7 – (1) TEİAŞ, yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin yetki ve sorumlulukları çerçevesinde aşağıdaki görevleri yürütür:

a) Sistemin işletme güvenliği ve bütünlüğü korunarak, Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde yer alan arz kalitesi ve işletme koşulları doğrultusunda işletilmesini sağlayacak yan hizmet ihtiyaçlarının tespit edilmesi,

b) İhtiyacı belirlenen yan hizmetlerin bu Yönetmelik hükümleri doğrultusunda tedarik edilmesi için gerekli görevlerin yerine getirilmesi,

c) Yan hizmet sağlayacak tesislerin performans testlerine gözetim ve denetim amacıyla katılım sağlanması,

ç) Gerçek/tüzel kişilerce sunulan yan hizmetlerin, hizmetin sunulduğu tesisin bağlı bulunduğu BYTM ve/veya MYTM tarafından veya otomatik olarak bir yazılım aracılığıyla izlenmesi,

d) Gerçek/tüzel kişilerce sunulan yan hizmetlere ilişkin borç miktarlarının hesaplanması ve ödemesinin gerçekleştirilmesi,

e) Yan hizmet sunma yükümlülüğüne sahip olup bu yükümlülüğü yerine getirmeyen gerçek/tüzel kişilere bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde gerekli yaptırımların uygulanması ve durumun Kuruma raporlanmasının sağlanması,

f) Tedarik edilen yan hizmetlere ilişkin olarak Kurum tarafından talep edilecek raporların hazırlanması ve yayımlanması,

(2) İlgili mevzuat ve/veya TEİAŞ ile yapmış olduğu yan hizmet anlaşması uyarınca yan hizmet sağlama yükümlülüğüne sahip olan gerçek/tüzel kişiler, yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin aşağıdaki görevleri yürütür:

a) Yan hizmetlerin ilgili mevzuat hükümleri ve yan hizmet anlaşmaları gereğince yerine getirilmesi,

b) Sekonder frekans kontrol hizmeti hariç olmak üzere sunulacak yan hizmete ilişkin performans testlerinin yetkilendirilmiş bağımsız firmalar aracılığıyla, sekonder frekans kontrol performans testlerinin ise TEİAŞ'ın ilgili birimi tarafından gerçekleştirilmesinin sağlanması,

c) Yan hizmetlerin izlenmesine ilişkin gerekli teçhizatın temin edilerek işler hale getirilmesi,

ç) Yan hizmetlerin sunulmasına ilişkin TEİAŞ tarafından talep edilecek veri, bilgi ve belgelerin sağlanması,

d) Yan hizmet sunmaya ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda kesilen yerine getirmeme bedellerinin zamanında ve eksiksiz ödenmesi.

(3) Dağıtım lisansı sahibi tüzel kişiler, Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği kapsamındaki yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin görevleri bu Yönetmelik kapsamında ele alınan usul ve esaslar çerçevesinde yürütür.

Yan hizmetler belgelendirme esasları

MADDE 8 – (1) Yan hizmet anlaşmaları kapsamında veya tedarik süreci neticesinde yan hizmet sağlamakla yükümlülüğü üstlenen veya bu hizmeti yükümlenen tüzel kişiden transfer yoluyla devralan veya bu hizmeti sunmak isteyen gerçek/tüzel kişiler, sekonder frekans kontrol hizmeti hariç olmak üzere diğer yan hizmetleri sağlayacakları tesislerinin ilgili yan hizmeti sağlama niteliğine sahip olduğunu TEİAŞ'a sunulacak bir sertifika aracılığıyla belgelendirirler. Tüzel kişiler, sekonder frekans kontrol hizmetini sağlayacağı tesislerinin bu hizmeti sağlama niteliğine sahip olduğunu, TEİAŞ'ın ilgili birimi tarafından gerçekleştirilecek performans testleri neticesinde TEİAŞ tarafından onaylanan standart sekonder frekans kontrol performans test raporu ile belgelendirirler.

(2) Yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler, devrede olan yan hizmet birimleri için hazırlanmış olan yan hizmet sertifikalarını, sekonder frekans kontrol performans test raporunu, ilgili yan hizmeti sunmaya başlamadan önce, ilgili yan hizmete için bu Yönetmelikte düzenlenen tedarik sürecinde belirtilen aşamada veya yan hizmet anlaşmasında yer alan şartlar dahilinde TEİAŞ'a sunar.

(3) TEİAŞ'ın yaptığı izleme ya da kontroller neticesinde yan hizmet sunan bir tesisin ilgili hizmeti yan hizmetler anlaşmasında belirtilen esaslar çerçevesinde sağlamadığının tespit

edilmesi durumunda, yerine getirmeme bedeli ile birlikte TEİAŞ ilgili tesisin yan hizmet sertifikasının ve/veya sekonder frekans kontrol performans test raporunun yenilenmesini talep edebilir. TEİAŞ'ın talep etmesi halinde, gerçek/tüzel kişinin ilgili yan hizmeti sunmaya ilişkin sertifikasını ve/veya sekonder frekans kontrol performans test raporunu 2 ay içerisinde yenilemesi zorunludur. TEİAŞ'ın sekonder frekans kontrol performans test raporunun ve/veya yan hizmet sertifikasının yenilenmesi talebinden itibaren, yan hizmet piyasa katılımcısı gerçek/tüzel kişinin yenilenmiş sekonder frekans kontrol performans test raporunu ve/veya yan hizmet sertifikasını TEİAŞ'a sunduğu tarihe kadar olan süre zarfında mevcut yan hizmet sertifikası ve/veya sekonder frekans kontrol performans test raporu geçersiz sayılır ve söz konusu tesisten ilgili yan hizmet alınmaz.

(4) Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişiler, yan hizmet sertifikasının ve/veya sekonder frekans kontrol performans test raporunun geçerlilik süresi dolmadan yan hizmet performans testlerinin güncellenmesini talep edebilirler. Bu durumda güncellenen performans testlerinin sonucunda elde edilen ünite parametreleri ile diğer yan hizmet testlerinin sonucunda elde edilen ünite parametrelerinin uyumlu olması zorunludur. Aksi takdirde TEİAŞ, ilgili tesisin diğer yan hizmetlere ilişkin sertifikalarının ve/veya sekonder frekans kontrol performans test raporunun yenilenmesini talep edebilir.

(5) Yan hizmet sertifikaları ve sekonder frekans kontrol performans test raporu Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde ele alınan performans testlerine dayandırılır. Yan hizmet sağlayacak söz konusu yan hizmet birimine ilişkin performans testleri sonucunda belirlenen hizmet parametreleri ilgili yan hizmet sertifikasında veya sekonder frekans kontrol performans test raporunda belirtilir.

(6) Yan hizmet sertifikaları TÜRKAK veya TÜRKAK ile karşılıklı tanıma anlaşması bulunan akreditasyon kurumları tarafından yan hizmetler performans testleri yapmak üzere uygunluk belgesi almış, TS EN ISO IEC 17020 standardına göre A Tipi muayene kuruluşu olarak akredite edilmiş firmalar tarafından verilir. Muayene kuruluşları tarafından sertifika verilen üretim veya enerji depolama tesisleri ve bu tesislere ait sertifikada yer alan teknik özellikleri de içeren bilgiler söz konusu muayene kuruluşu tarafından sertifikanın verilmesini takiben 30 gün içerisinde TEİAŞ'a da bildirilir.

(7) Yan hizmet sağlayacak olan bir gerçek/tüzel kişinin, ilgili yan hizmete ilişkin performans testlerini akredite edilmiş firmalar aracılığıyla ve sekonder frekans kontrol hizmetine ilişkin sekonder frekans kontrol performans testini TEİAŞ'ın ilgili birimi aracılığıyla gerçekleştirmesi ve ilgili yan hizmet sertifikasının ve/veya sekonder frekans kontrol performans test raporunun TEİAŞ'a sunulması ilgili gerçek/tüzel kişinin sorumluluğundadır. İlgili yan hizmete ilişkin performans testleri TEİAŞ'ın gözetiminde gerçekleştirilir.

Yan hizmetlerin izlenmesi, kontrolü ve incelenmesi

MADDE 9 – (1) TEİAŞ, Elektrik Şebeke Yönetmeliği gereği, sağlanan yan hizmetleri izlemek ve kontrol etmekle yükümlüdür. Gerçek/tüzel kişilerce sunulan yan hizmetlerin izlenmesi ve kontrolü, Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen teknik gereklilikler doğrultusunda ve bu Yönetmelik ile belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, hizmetin sunulduğu tesisin bağlı bulunduğu ilgili BYTM ve/veya MYTM tarafından veya otomatik olarak bir yazılım aracılığıyla gerçekleştirilir.

(2) Yan hizmet sağlayacak tesislerin ilgili hizmet için Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde tanımlanmış özellikleri sağlayacak şekilde izlenebilir olmaları zorunludur. Yan hizmet sunan gerçek/tüzel kişiler, TEİAŞ'ın izleme sistemi ile veri alışverişi gerçekleştirmek üzere bağlantı kurulması için gerekli yazılım ve donanımı sağlamakla yükümlüdürler.

Yan hizmet piyasa katılımcılarının tüzel kişilik kayıt başvurusu

MADDE 10 – (1) Üretim veya OSB üretim lisansı alan tüzel kişilerden dengeleme güç piyasasına katılmak üzere tüzel kişilik kayıt işlemlerini tamamlaması yan hizmet piyasa katılımcısı olmak üzere yeterli kabul edilir.

(2) Enerji depolama tesisleri sahibi veya işletmecisi olan tüzel kişiler aşağıdaki belgeler ile sistem işletmecisine başvurmak suretiyle yan hizmet piyasa katılımcısı kaydını yaptırabilirler.

(3) İkinci fıkrada belirtilen tüzel kişiler; tüzel kişiliklerine ait bilgileri onaylanmak üzere YHPYS'ye girdikten sonra;

- a) Tüzel kişilik kayıt formunu,
- b) Belgelerde imzası bulunan kişilerin yetki belgeleri ve imza sirkülerlerinin aslı ya da noter onaylı suretini,
- c) Tüzel kişiliğin kuruluşunu belgeleyen ticaret sicil gazetesini,
- ç) Merkezi uzlaştırma bankası-yan hizmet piyasası katılımcı anlaşması imzaladıklarına dair belgeyi

bir ön yazı ile Piyasa İşletmecisine elden teslim ederek tüzel kişilik kaydı başvurusunda bulunur.

(4) Yan hizmet piyasa katılımcılarının, onaylanmak üzere tüzel kişilik bilgilerini YHPYS'ye girmeleri zorunludur. YHPYS'de onaylanmak üzere tüzel kişilik bilgileri bulunmayan piyasa katılımcılarının kayıt müracaatları işleme konmaz ve bu durum ilgili yan hizmet piyasa katılımcısına yazılı olarak bildirilir. Kayıt süreci, piyasa katılımcılarının YHPYS'ye onaylanmak üzere tüzel kişilik bilgilerinin girilmesini müteakip başlar.

Yan hizmet birimleri ve kayıt kuralları

MADDE 11 -(1) Yan hizmetler tedarikine katılacak yan hizmetler piyasa katılımcıları tüzel kişilik kaydını müteakip bu maksatla kullanacakları yan hizmet birimlerini tanımlamak ve kendi adlarına kayıt ettirmekle yükümlüdür. Yan hizmet tedarikine katılmak isteyen gerçek kişiler adına, sadece yan hizmet birimi kaydı yapılır.

(2) İlgili mevzuat hükümleri doğrultusunda tesis edilmiş sayaçlar veya TEİAŞ tarafından uygun görülmüş diğer vasıtalarla uzlaştırma dönemi bazında bağımsız olarak ölçülebilen aşağıdakilerden her biri bir yan hizmet birimi olarak kayıt olma hakkına sahiptir.

a) Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uyarınca dengeleme birimi olarak kaydı yapılmış lisanslı toplam kurulu gücü 50 MW üzerindeki üretim tesisleri veya bu üretim tesislerine ait üniteler,

b) Elektrik tüketimi ihale ilanında belirtilen seviyenin üzerinde olan ve anlık talep kontrol röleleri vasıtasıyla otomatik olarak devreden çıkarılabilecek nitelikteki katılımı Sistem İşletmecisi tarafından uygun bulunan tüketim tesisleri.

c) Enerji depolama tesisleri.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda belirtilen her bir yan hizmet birimi, sadece bir yan hizmet piyasa katılımcısının yan hizmet uzlaştırma hesabına kayıt edilebilir. Yan hizmet birimlerinin kaydı esnasında bu birimlerin daha önceden tüzel kişilik kaydı tamamlanmış bir yan hizmet piyasa katılımcısı adına kayıt edilmesi şarttır. Aksi halde yan hizmet biriminin kaydı yapılmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Primer Frekans Kontrolü

Primer frekans kontrol hizmeti tedarik esasları

MADDE 12 (1) 8 inci madde uyarınca belgelendirilmiş yan hizmet birimleri tarafından sağlanacak primer frekans kontrol yedeği, TEİAŞ tarafından yürütülen bu Yönetmelikte düzenlenen tedarik süreci sonunda doğrudan veya yükümlülüklerin transfer yoluyla devralınması neticesinde ilgili yan hizmet birimleri tarafından sağlanır.

(2) Yan hizmet piyasa katılımcıları, birinci fıkrada belirtilen primer frekans kontrolü için ayırmış oldukları rezervleri dengeleme mekanizması kapsamında başka bir piyasaya teklif edemez veya ikili anlaşmalar yoluyla satamazlar.

(3) Primer frekans kontrol hizmeti sağlayan yan hizmet piyasa katılımcılarına Yönetmelik hükümleri doğrultusunda belirlenen kapasite bedeli ödenir. Primer frekans kontrol hizmeti sağlanması nedeniyle ortaya çıkabilecek enerji açık ya da fazlası 14/4/2009 tarihli ve 27200 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği hükümleri kapsamında enerji dengesizliği kapsamında değerlendirilir.

Primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci

MADDE 13 - (1) Primer frekans kontrol rezerv miktarının tedarik edileceği süreç aşağıdaki adımlardan meydana gelir:

a) TEİAŞ tedarik sürecine ilişkin takvimi açıklar.

b) TEİAŞ tedarik sürecinin kapsayacağı tedarik dönemi için sistemin ihtiyaç duyacağı öngörölen primer frekans kontrol yedeğininin minimum ve maksimum değerlerini içeren aralığı Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen esaslar çerçevesinde tespit eder ve açıklanan takvime uygun olarak YHPYS aracılığıyla duyurur.

c) Yan hizmet uzlaştırma hesabında 8 inci madde uyarınca belgelendirilmiş yan hizmet birimi kaydı olan ve primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşması imzalamış olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler, duyurusu yapılan ilgili tedarik dönemin için primer frekans kontrol hizmeti sağlamak üzere TEİAŞ tarafından ilgili tedarik dönemine yönelik takvime uygun olarak yayımlanacak duyuru uyarınca teklif verirler.

ç) İlan edilen süreç takvimine uygun olarak TEİAŞ verilen teklifleri fiyat sıralamasını gözeterek tedarik döneminin her bir uzlaştırma dönemi için sistemin ihtiyaç duyacağı öngörölen primer frekans kontrol rezerv miktarı kadar teklifi seçer ve tüm teklif sahiplerine bildirimde bulunur.

d) Tedarik süreci sonucunda seçilen ve bu yönde bildirimde bulunulan teklif sahibi tüzel kişiler imzalamış oldukları primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmalarına uygun olarak primer frekans kontrol rezervi tedarik hizmetini yerine getirmeyi yükömlenmiş kabul edilir.

e) Tedarik süreci sonucunda seçilen ve primer frekans kontrol rezerv tedarik süreci katılım anlaşması imzalamış olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler, yükömlü oldukları rezervi kendi adlarına kayıtlı hangi yan hizmet birimlerinden sağlayacaklarını ve yan hizmet birimi bazında sağlayacakları primer frekans kontrol rezerv miktarını, rezervin sağlanacağı günden önceki gün saat 09.00’a kadar saatlik bazda sistem işletmecisine YHPYS aracılığıyla bildirir.

f) Tedarik süreci sonucunda seçilen tüzel kişiler, ilgili tedarik döneminde yükömlenmiş oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarını emreamade bulundurarak, Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde yer alan koşullar çerçevesinde primer frekans kontrol hizmeti sağlarlar. Seçilen tüzel kişilerin, ilgili uzlaştırma dönemi için yükömlenmiş oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarını sağlamak üzere bildirimde bulunduğu yan hizmet birimlerinin gerekli çalışma düzeyinde olmaları, söz konusu tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

g) Primer frekans kontrol hizmetini sağlamak için teklif vermiş ancak seçilememiş olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerin verdiği tekliflerin, söz konusu teklif sahibi aksini TEİAŞ’a bildirmedikçe hizmetin sağlandığı tedarik dönemi süresince de geçerli olduğu kabul edilir. Bu kapsamdaki tüzel kişilerin de aşağıdaki fıkra uyarınca kendilerine bildirilecek primer frekans kontrol rezervi tedarik hizmetini imzalamış oldukları primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmaları doğrultusunda yükömlenmiş oldukları kabul edilir.

ğ) Primer frekans kontrol hizmetinin sağlanacağı ilgili tedarik döneminin herhangi bir uzlaştırma döneminde, tedarik süreci ile belirlenmiş tüzel kişilerden sağlanacak primer frekans kontrol rezervlerinin haricinde ek primer frekans kontrol rezerv miktarı ihtiyacı doğması halinde g) bendi uyarınca yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerden sağlanacak primer frekans kontrol rezerv tedariki için aşağıdaki adımlar yürütölür:

1) Ek primer frekans kontrol rezerv ihtiyacının olduğu günden önceki gün saat 10:30’a kadar ortaya çıkan ihtiyaç durumlarında, TEİAŞ ilgili tedarik dönemi için yürütölen primer

frekans kontrol kapasitesi tedarik sürecinde fiyat sırasına dizilen ve (g) bendi uyarınca teklifleri geçerli olan tüzel kişilerin teklifleri arasından, iletim sistemi kısıtlarını dikkate alarak mümkün olan en düşük maliyet sağlanacak şekilde ilave primer frekans kontrol rezerv miktarını seçer ve ilgili teklif sahiplerine bildirimde bulunur. Bu şekilde seçilen tüzel kişilerin, ilgili uzlaştırma dönemi için kendilerine bildirimde bulunulan primer frekans kontrol rezerv miktarını sağlamak üzere, yan hizmet birimlerinin gerekli çalışma düzeyinde olmaları ve primer frekans kontrol tepkisi vermeleri ilgili yan hizmet biriminin yan hizmet uzlaştırma hesabında kayıtlı olduğu tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

2) Ek primer frekans kontrol rezerv ihtiyacının olduğu günden önceki gün saat 10:30'dan sonra ortaya çıkan ihtiyaç durumlarında, TEİAŞ ilgili tedarik dönemi için yürütülen primer frekans kontrol kapasitesi tedarik sürecinde fiyat sırasına dizilen ve teklifleri (g) bendi uyarınca geçerli olan teklif sahiplerinin kesinleşmiş gün öncesi üretim programlarını kontrol eder ve çalışma düzeyi primer frekans kontrol rezervi sağlamaya uygun olan yan hizmet birimlerinden, iletim sistemi kısıtlarını dikkate alarak ve mümkün olan en düşük maliyet sağlanacak şekilde ilave primer frekans kontrol rezerv miktarını seçer ve ilgili teklif sahiplerine bildirimde bulunur. Bu şekilde seçilen tüzel kişilerin, ilgili uzlaştırma dönemi için kendilerine bildirimde bulunulan primer frekans kontrol rezerv miktarını sağlamak üzere, yan hizmet birimlerinin gerekli çalışma düzeyini korumaları ve primer frekans kontrol tepkisi vermeleri ilgili yan hizmet biriminin yan hizmet uzlaştırma hesabında kayıtlı olduğu tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

h) Tedarik süreci sonucunda seçilen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerin sağlamakla yükümlü oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarını kendi adlarına kayıtlı yan hizmet birimlerinden karşılayamayacak olması veya karşılamamayı tercih etmeleri durumunda, ilgili tüzel kişiler 16 ncı madde hükümleri çerçevesinde yükümlülüklerini devredebilirler. (g) bendi uyarınca tedarik edilen primer frekans kontrol rezerv yükümlülükleri devredilemez.

ı) Primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci veya 17 nci madde kapsamındaki devir sonucunda yükümlülük üstlenmiş olan yan hizmet piyasa katılımcıları bu yükümlülüğe karşılık gelen miktardaki primer frekans kontrol rezerv miktarı kadar kapasiteyi bildirilen yan hizmet birimi bazında emre amade tutmak ve Elektrik Şebeke Yönetmeliğinin ilgili hükümleri doğrultusunda primer frekans kontrol tepkisi vermek suretiyle primer frekans kontrolüne katılmak zorundadırlar.

(2) Primer frekans kontrol rezervi tedarik sürecine ilişkin tüm işlemler YHPYS üzerinden yürütülür.

Primer frekans kontrol rezervi sağlanmasına ilişkin tekliflerin yapısı ve içeriği

MADDE 14 - (1) Adlarına kayıtlı bulunan yan hizmet birimlerinden primer frekans kontrol rezervi sağlamaya istekli olan yan hizmet piyasa katılımcısı niteliğini haiz tüzel kişiler, takip eden tedarik dönemi için geçerli olmak üzere üstlenmek istediği primer frekans kontrol rezerv miktarlarına ilişkin tekliflerini 13 üncü maddede belirtilen tedarik sürecine uygun şekilde YHPYS aracılığıyla tüzel kişilik bazında TEİAŞ'a bildirir.

(2) Yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler primer frekans kontrol rezervi olarak tedarik etmek istedikleri miktarlara ilişkin tekliflerini saatlik kapasite bedeli olarak TL/MW cinsinden bildirirler.

(3) Primer frekans kontrol rezervi sağlanmasına ilişkin yürütülecek tedarik süreciyle ilgili teknik gereklilikler ile diğer usul ve esaslar TEİAŞ tarafından tedarik süreci takvimine uygun olarak YHPYS üzerinden duyurulur.

(4) Geçici 1 inci madde kapsamındaki özel anlaşmalar çerçevesinde primer frekans kontrol rezervi sağlama yükümlülüğü bulunan üretim tesisleri TEİAŞ tarafından tedarik süreci öncesinde yayımlanacak hususlara uymak zorundadır.

Primer frekans kontrol rezerv tekliflerinin değerlendirilmesi

MADDE 15 - (1) 13 üncü madde uyarınca yürütülen tedarik sürecinde primer frekans kontrolü rezerv tekliflerinin değerlendirilmesi; iletim sistemi kısıtları, üretim tesislerine ilişkin teknik kısıtlar dikkate alınarak, işletme güvenliği ve sistem bütünlüğü sağlanacak ve primer frekans kontrol maliyeti en aza indirilecek şekilde tedarik süreci sonucunda oluşan bedel üzerinden YHPYS aracılığıyla gerçekleştirilir.

Primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmaları

MADDE 16- (1) Primer frekans kontrol hizmeti tedarik sürecine katılmak isteyen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler ilk katılmak istedikleri tedarik süreci öncesinde TEİAŞ'a başvurarak primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmasını imzalar.

(2) Primer frekans kontrol hizmeti tedarik sürecine katılıma ilişkin yükümlülüklerini içeren standart anlaşma Sistem İşletmecisi tarafından hazırlanarak Kurum onayına sunulur.

(3) TEİAŞ'la primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmalarına, ilgili yan hizmet piyasa katılımcılarının uzlaştırma hesaplarına kayıtlı olan yan hizmet birimlerinin primer frekans kontrol yan hizmeti sertifikalarının içeriğinde bulunan ve primer frekans kontrol performans testleri sonucunda belirlenen MW cinsinden sağlayabilecekleri primer frekans kontrol rezerv kapasiteleri ve bu birimlere ait teknik karakteristikler de primer frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmalarına derç edilir.

Primer frekans kontrolü rezerv yükümlülüğü transferi

MADDE 17 - (1) TEİAŞ tarafından yürütülen tedarik süreci sonucunda seçilen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler, sağlamakla yükümlü oldukları primer frekans kontrol rezerv miktarının tamamını ya da bir kısmını, geçerli primer frekans kontrol yan hizmet sertifikasını haiz ve sertifikasında yer alan teknik parametreler ile uyumlu yan hizmet birimi bulunan başka bir yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiden veya kendi yan hizmet uzlaştırma hesaplarına kayıtlı farklı bir yan hizmet biriminden sağlayabilirler. Yükümlülüğünü devreden yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerin TEİAŞ'a karşı mali yükümlülükleri devam eder.

(2) Primer frekans kontrol rezerv yükümlülüğünün yan hizmet piyasa katılımcısı başka bir tüzel kişi tarafından veya kendi yan hizmet uzlaştırma hesaplarına kayıtlı farklı bir yan hizmet biriminden sağlanabilmesi için tedarik dönemlerini kapsayacak şekilde düzenlenen tedarik süreci sonucunda seçilen ve yükümlülüğünü transfer etmek isteyen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişi ile rezerv yükümlülüğünün transfer edileceği tüzel kişinin, transfer edilecek rezervin sağlanacağı zamandan en geç 4 saat öncesine kadar Sistem İşletmecisi'ne YHPYS aracılığıyla bildirimde bulunmaları gerekmektedir. Sistem işletmecisi, bildirim onaylanıp onaylanmadığını en geç 1 saat içerisinde YHPYS aracılığıyla belirtir.

(3) Primer frekans kontrolü rezerv yükümlülüğünün transferi Sistem İşletmecisi'nin onayı ile birlikte geçerlilik kazanır.

(4) 13 üncü Maddenin birinci fıkrasının g) bendi uyarınca tedarik edilen primer frekans kontrol rezerv yükümlülükleri devredilemez.

Primer frekans kontrol kapasite bedelinin belirlenmesi

MADDE 18 - (1) Yürütülen tedarik süreci sonucunda belirlenen en yüksek teklif fiyatı, 13 üncü maddenin birinci fıkrası ç) bendi uyarınca seçilerek bildirimde bulunulan primer frekans kontrol hizmeti sağlayan yan hizmet piyasa katılımcısı tüm tüzel kişilere ödenecek saatlik kapasite bedeli (TL/MW) olarak saptanır.

(2) 13 üncü maddenin birinci fıkrası g) bendi uyarınca seçilerek primer frekans kontrol hizmeti sağlayan yan hizmet piyasa katılımcılarına teklif ettikleri saatlik kapasite bedeli (TL/MW) ödenir.

(3) 13 üncü madde uyarınca primer frekans kontrol rezervi tedariki yapan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere, primer frekans kontrol rezerv miktarını sağladıkları toplam süre ve miktar için belirlenen kapasite bedeli üzerinden 19 uncu madde uyarınca hesaplanan ödeme yapılır.

Primer frekans kontrol hizmetinin ücretlendirilmesi

MADDE 19- (1) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının ç) ve g) bentleri doğrultusunda primer frekans kontrol rezervi tedarik hizmeti sağlamış olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere bir fatura dönemi için ödenecek primer frekans kontrol rezerv tutarı aşağıdaki formüle göre hesaplanır:

$$PFKT_{f,p} = \sum_{y=1}^k \left(\sum_{s=1}^m (PRM_{f,p,y,s} \times PKB_{f,s} \times KS_{p,f,y,s}) \right)$$

(2) Birinci fıkradaki formülde geçen;

a) $PFKT_{f,p}$: 13 üncü madde uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülük çerçevesinde yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin “f” fatura döneminde sağladığı toplam primer frekans kontrol rezerv miktarından dolayı tahakkuk ettirilecek alacak tutarını (TL),

b) $PRM_{f,p,y,s}$: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin “f” fatura döneminin “s” saatinde kendi adına kayıtlı yan hizmet birimleri veya 17 nci madde kapsamında yükümlülük transferi suretiyle başka bir tüzel kişilik adına kayıtlı “y” yan hizmet birimi tarafından sağlanan Primer Frekans Kontrol Rezerv Miktarını (MW),

c) $PKB_{f,s}$: 13 üncü madde uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülük çerçevesinde “f” fatura döneminin “s” saati için yan hizmet piyasa katılımcısına uygulanacak olan 18 inci madde uyarınca belirlenen saatlik Primer Frekans Kontrol Kapasite Bedeli (TL/MW),

ç) $KS_{p,f,y}$: 13 üncü madde uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülük çerçevesinde yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı veya 17 nci madde kapsamında yükümlülük transferi suretiyle başka bir tüzel kişilik adına kayıtlı bir “y” yan hizmet birimi tarafından sağlanan, “f” fatura döneminin “s” saati için 29 uncu madde çerçevesinde sağlanamadığının tespit edilmesi durumunda “0”, diğer durumlarda “1” olarak belirlenen Katılım Katsayısını,

d) m: “f” fatura döneminde yer alan saat sayısını,

e) k: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı olan veya 17 nci madde kapsamında “p” tüzel kişisinden yapılan yükümlülük transferi suretiyle başka bir tüzel kişilik adına kayıtlı bir “y” yan hizmet birimi tarafından sağlanan yan hizmet birimi sayısını, ifade eder.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda geçen, primer frekans kontrolüne katılım katsayısı 29 uncu madde uyarınca belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sekonder Frekans Kontrolü

Sekonder frekans kontrol hizmeti tedarik esasları

MADDE 20 - (1) 8 inci madde uyarınca belgelendirilmiş yan hizmet birimleri tarafından sağlanacak sekonder frekans kontrolü yedeği, bu Yönetmelikte ele alınan usul ve esaslar çerçevesinde TEİAŞ tarafından yürütülen bu Yönetmelikte düzenlenen tedarik süreci sonunda doğrudan veya yükümlülüklerin transfer yoluyla devralınması neticesinde ilgili yan hizmet birimleri tarafından sağlanır.

(2) TEİAŞ tarafından, sekonder frekans kontrol hizmeti sağlayan yan hizmet piyasa katılımcılarına Yönetmelik hükümleri doğrultusunda belirlenen kapasite bedeli ödenir. Sekonder frekans kontrol hizmeti sağlanması nedeniyle ortaya çıkan enerji açık ya da fazlası Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği hükümleri kapsamında enerji dengesizliği olarak değerlendirilir.

Sekonder frekans kontrol rezervi tedarik süreci

MADDE 21 - (1) Sekonder frekans kontrol rezerv miktarının tedarik edileceği süreç aşağıdaki adımlardan meydana gelir.

a) TEİAŞ tedarik sürecine ilişkin takvimi açıklar.

b) TEİAŞ tedarik sürecinin kapsayacağı tedarik dönemi içinde sistemin ihtiyaç duyacağı öngörülen sekonder frekans kontrol yedeğinin minimum ve maksimum değerlerini içeren aralığı Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen esaslar çerçevesinde, uzlaştırma dönemlerine göre tespit eder ve tedarik takvimine uygun olarak yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere YHPYS aracılığıyla duyurur. TEİAŞ gerek görmesi halinde, ihtiyaç duyulan sekonder frekans kontrol yedeği miktarını farklı teknik özelliğe sahip kısımlara ayırarak her bir kısım için farklı tedarik süreçleri yürütebilir.

c) Yan hizmet uzlaştırma hesabında 8 inci madde uyarınca belgelendirilmiş yan hizmet birimi kaydı olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler duyurusu yapılan ilgili tedarik dönemi için sekonder frekans kontrol hizmeti sağlamak üzere TEİAŞ tarafından ilgili tedarik dönemine yönelik takvime uygun olarak yayımlanacak duyuru uyarınca yan hizmet birimi bazında teklif verirler.

ç) İlan edilen süreç takvimine uygun olarak, TEİAŞ verilen tekliflerin fiyat sıralamasını gözeterek, tedarik döneminin her bir uzlaştırma dönemi için sistemin ihtiyaç duyacağı öngörülen sekonder frekans kontrol rezerv miktarı kadar teklifi seçer ve tüm teklif sahiplerine bildirimde bulunur.

d) Tedarik süreci sonucunda seçilen ve bu yönde bildirimde bulunulan teklif sahibi tüzel kişiler imzalamış oldukları sekonder frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmalarına uygun olarak sekonder frekans kontrol tedarik hizmetini yerine getirmeyi yükümlenmiş kabul edilir.

e) Tedarik süreci sonucunda seçilen yan hizmet birimleri uzlaştırma hesaplarına kayıtlı olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler tedarik döneminde yükümlenmiş oldukları sekonder frekans kontrol rezerv miktarını emreamade bulundurarak Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde yer alan koşullar çerçevesinde sekonder frekans kontrol hizmeti sağlarlar. Seçilen yan hizmet birimlerinin, ilgili uzlaştırma dönemi yükümlenmiş oldukları rezerv miktarını sağlamak üzere gerekli çalışma düzeyinde olmaları, yan hizmet birimi sahibi tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

f) Sekonder frekans kontrol hizmetini sağlamak için teklif vermiş ancak, seçilememiş olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerin verdiği tekliflerin, söz konusu teklif sahibi aksini TEİAŞ'a bildirmediği hizmetin sağlandığı tedarik dönemi süresince de geçerli olduğu kabul edilir. Bu kapsamdaki tüzel kişilerin de aşağıdaki fıkra uyarınca kendilerine bildirilecek sekonder frekans kontrol rezervi tedarik hizmetini imzalamış oldukları sekonder frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmaları doğrultusunda yükümlenmiş oldukları kabul edilir.

g) Sekonder frekans kontrol hizmetinin sağlanacağı ilgili tedarik döneminin herhangi bir uzlaştırma döneminde, tedarik süreci ile belirlenmiş yan hizmet birimlerinden sağlanacak sekonder frekans kontrol rezerv miktarları toplamının yetersiz kalması ve/veya ek sekonder frekans kontrol rezerv miktarı ihtiyacı doğması halinde f) bendi uyarınca çerçeve nitelikteki sekonder frekans kontrol rezervi tedarik anlaşması imzalamış olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerden sağlanacak sekonder frekans kontrol rezerv tedariki için aşağıdaki adımlar yürütülür:

1) Ek sekonder frekans kontrol rezerv ihtiyacının olduğu günden önceki gün saat 10:30'a kadar ortaya çıkan ihtiyaç durumlarında, TEİAŞ ilgili tedarik dönemi için yürütülen sekonder frekans kontrol kapasitesi tedarik sürecinde f) bendi uyarınca fiyat sırasına dizilen ve teklifi geçerli olan tüzel kişilerin teklifleri arasından, iletim sistemi kısıtlarını, yan hizmet biriminin teknik özelliklerini dikkate alarak mümkün olan en düşük maliyet sağlanacak şekilde ilave sekonder frekans kontrol rezerv miktarını seçer ve ilgili teklif sahiplerine bildirimde bulunur. Bu şekilde seçilen yan hizmet birimlerinin , ilgili uzlaştırma dönemi için kendilerine bildirimde bulunulan sekonder frekans kontrol rezerv miktarını sağlamak üzere gerekli çalışma

düzeyinde olmaları ve sekonder frekans kontrol tepkisi vermeleri ilgili yan hizmet biriminin yan hizmet uzlaştırma hesabında kayıtlı olduğu tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

2) Ek sekonder frekans kontrol rezerv ihtiyacının olduğu günden önceki gün saat 10:30'dan sonra ortaya çıkan ihtiyaç durumlarında, TEİAŞ ilgili tedarik dönemi için yürütülen sekonder frekans kontrol kapasitesi tedarik sürecinde fiyat sırasına dizilen ve teklifleri f) bendi uyarınca geçerli olan teklif sahiplerinin kesinleşmiş gün öncesi üretim programlarını kontrol eder ve çalışma düzeyi sekonder frekans kontrol rezervi sağlamaya uygun olan yan hizmet birimlerinden, iletim sistem kısıtlarını dikkate alarak ilave sekonder frekans kontrol rezerv miktarını seçer ve ilgili teklif sahiplerine bildirimde bulunur Bu şekilde seçilen yan hizmet birimlerinin, ilgili uzlaştırma dönemi için kendilerine bildirimde bulunulan sekonder frekans kontrol rezerv miktarını sağlamak üzere gerekli çalışma düzeyini korumaları ve sekonder frekans kontrol tepkisi vermeleri ilgili yan hizmet biriminin yan hizmet uzlaştırma hesabında kayıtlı olduğu tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

ğ) Tedarik süreci sonucunda seçilen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerin sağlamakla yükümlü oldukları sekonder frekans kontrol rezerv miktarını kendi adlarına kayıtlı yan hizmet birimlerinden karşılayamayacak olması veya karşılamamayı tercih etmeleri durumunda, ilgili tüzel kişiler 25 inci madde hükümleri çerçevesinde yükümlülüklerini devredebilirler. f) bendi uyarınca tedarik edilen sekonder frekans kontrol rezerv yükümlülükleri devredilemez.

h) Sekonder frekans kontrol rezervi tedarik süreci veya 25 inci madde kapsamındaki devir sonucunda yükümlülük üstlenmiş olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler, bu yükümlülüğe karşılık gelen miktardaki sekonder frekans kontrol rezerv miktarı kadar kapasiteyi yan hizmet birimi bazında emreamade tutmak ve Elektrik Şebeke Yönetmeliğinin ilgili hükümleri doğrultusunda sekonder frekans kontrol tepkisi vermek suretiyle sekonder frekans kontrolüne katılmak zorundadır.

(2) Sekonder frekans kontrol rezervi tedarik sürecine ilişkin tüm işlemler YHPYS üzerinden yürütülür.

Sekonder frekans kontrol rezervi sağlanmasına ilişkin tekliflerin yapısı ve içeriği

MADDE 22 - (1) Adlarına kayıtlı bulunan yan hizmet birimlerinden sekonder frekans kontrol rezervi sağlamaya istekli olan yan hizmet piyasa katılımcısı niteliğini haiz tüzel kişiler, takip eden tedarik dönemi için geçerli olmak üzere ilgili yan hizmet birimi tarafından gerçekleştirilebilecek sekonder frekans kontrol rezerv miktarlarına ilişkin tekliflerini 21 inci maddede belirtilen tedarik sürecine uygun şekilde YHPYS aracılığıyla yan hizmet birimi bazında TEİAŞ'a bildirir.

(2) Yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler sekonder frekans kontrol rezervi olarak tedarik etmek istedikleri miktarlara ilişkin tekliflerini saatlik kapasite bedeli olarak TL/MW cinsinden bildirirler.

(3) Sekonder frekans kontrol rezervi sağlanmasına ilişkin yürütülecek tedarik süreciyle ilgili teknik gereklilikler ile diğer usul ve esaslar TEİAŞ tarafından tedarik süreci takvimine uygun olarak YHPYS üzerinden duyurulur.

(4) Geçici 1 inci madde kapsamındaki özel anlaşmalar çerçevesinde sekonder frekans kontrol rezervi sağlama yükümlülüğü bulunan üretim tesisleri TEİAŞ tarafından tedarik süreci öncesinde yayımlanacak hususlara uymak zorundadır.

Sekonder frekans kontrol rezerv tekliflerinin değerlendirilmesi

MADDE 23 – (1) 21 inci madde uyarınca yürütülen sekonder frekans kontrolü rezerv tekliflerinin değerlendirilmesi; iletim sistemi kısıtları ve üretim tesislerine ilişkin teknik kısıtlar dikkate alınarak, işletme güvenliği ve sistem bütünlüğü sağlanacak ve sekonder frekans kontrol maliyeti en aza indirilecek şekilde tedarik süreci sonucu oluşan bedel üzerinden YHPYS aracılığıyla gerçekleştirilir.

Sekonder frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmaları

MADDE 24 - (1) Sekonder frekans kontrol hizmeti tedarik sürecine katılmak isteyen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler ilk katılmak istedikleri tedarik süreci öncesinde TEİAŞ'a başvurarak başvurarak sekonder frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmasını imzalar.

(2) Sekonder frekans kontrol hizmeti tedarik sürecine katılıma ilişkin yükümlülüklerini içeren standart anlaşma sistem işletmecisi tarafından hazırlanarak Kurum onayına sunulur.

(3) Anlaşma kapsamında yer alacak olan yan hizmet birimleri, uzlaştırma hesaplarına kayıtlı olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında imzalanacak olan sekonder frekans kontrol rezervi tedarik süreci katılım anlaşmalarına, ilgili tüzel kişi adına kayıtlı yan hizmet birimlerinden hangilerini kapsadığı, bu yan hizmet birimlerinden üretim tesislerinin sekonder frekans kontrol performans testleri sonucunda belirlenen MW cinsinden sağlayabilecekleri sekonder frekans kontrol rezerv kapasiteleri ve bu birimlere ait teknik karakteristikler derç edilir.

Sekonder frekans kontrolü rezerv yükümlülüğünün transferi

MADDE 25 - (1) TEİAŞ tarafından yürütülen tedarik süreci sonucunda seçilen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler, sağlamakta yükümlü oldukları sekonder frekans kontrol rezerv miktarının tamamını ya da bir kısmını, geçerli sekonder frekans kontrol performans test raporuna göre transfer edilen rezerv miktarını sağlayabilir olduğu belgelenmiş ve test raporunda yer alan teknik parametreler ile uyumlu durumda olan bir yan hizmet birimini haiz başka bir tüzel kişiden veya kendi yan hizmet uzlaştırma hesaplarına kayıtlı farklı bir yan hizmet biriminden sağlayabilirler. Yükümlülüğünü devreden yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerin TEİAŞ'a karşı mali yükümlülükleri devam eder.

(2) Sekonder frekans kontrol rezerv yükümlülüğünün başka bir yan hizmet birimi veya tüzel kişi tarafından veya kendi yan hizmet uzlaştırma hesaplarına kayıtlı farklı bir yan hizmet biriminden sağlanabilmesi için tedarik dönemlerini kapsayacak şekilde düzenlenen tedarik süreci sonucunda seçilen ve yükümlülüğünü transfer etmek isteyen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişi ile rezerv yükümlülüğünün transfer edileceği tüzel kişinin, transfer edilecek rezervin sağlanacağı zamandan en geç 4 saat öncesine kadar sistem işletmecisine YHPYS aracılığıyla bildirimde bulunmaları gerekir. Sistem işletmecisi, bildirim onaylanıp onaylanmadığını en geç 1 saat içerisinde YHPYS aracılığıyla belirtir.

(3) 21 inci maddenin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca tedarik edilen sekonder frekans kontrol rezerv yükümlülükleri devredilemez.

Sekonder frekans kontrol kapasite bedelinin belirlenmesi

MADDE 26 - (1) Yürütülen tedarik süreci sonucunda belirlenen en yüksek teklif fiyatı, 21 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi uyarınca seçilerek bildirimde bulunulan sekonder frekans kontrol hizmeti sağlayan üretim faaliyeti gösteren tüm tüzel kişilere ödenecek saatlik kapasite bedeli (TL/MW) olarak saptanır.

(2) 21 inci maddenin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca seçilerek sekonder frekans kontrol hizmeti sağlayan yan hizmet piyasa katılımcılarına teklif ettikleri saatlik kapasite bedeli (TL/MW) ödenir.

(3) 21 inci madde uyarınca sekonder frekans kontrol rezervi tedarik yapan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere sekonder frekans kontrol rezerv miktarını sağladıkları toplam süre ve miktar için belirlenen kapasite bedeli üzerinden 27 nci madde uyarınca hesaplanan ödeme yapılır.

Sekonder frekans kontrol hizmetinin ücretlendirilmesi

MADDE 27 - (1) 21 inci maddenin birinci fıkrasının (ç) ve (f) bentleri doğrultusunda, sekonder frekans kontrol rezervi tedarik hizmeti sağlamış olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere bir fatura dönemi için kapasite bedeli olarak ödenecek sekonder frekans kontrol rezerv tutarı aşağıdaki formüle göre hesaplanır:

$$SFKT_{f,p} = \sum_{y=1}^k \left(\sum_{s=1}^m (SRM_{f,p,y,s} \times SKB_{f,s} \times KS_{p,f,y,s}) \right)$$

(2) Birinci fıkradaki formülde geçen;

a) $SFKT_{f,p}$: 21 inci madde uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülük çerçevesinde yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin “f” fatura döneminde sağladığı toplam sekonder frekans kontrol rezerv miktarından dolayı tahakkuk ettirilecek alacak tutarını (TL),

b) $SRM_{f,p,y,s}$: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin “f” fatura döneminin “s” saatinde, kendi adına kayıtlı yan hizmet birimleri veya 25 inci madde kapsamında yükümlülük transferi suretiyle başka bir tüzel kişilik adına kayıtlı bir “y” yan hizmet birimi tarafından sağlanan Sekonder Frekans Kontrol Rezerv Miktarını (MW),

c) $SKB_{f,s}$: 21 inci madde uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülük çerçevesinde “f” fatura döneminin “s” saati için yan hizmet piyasa katılımcısına uygulanacak olan 26 ncı madde uyarınca belirlenen saatlik sekonder frekans kontrol kapasite bedelini (TL/MW),

ç) $KS_{p,f,y}$: 21 inci madde uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülük çerçevesinde yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı veya 25 inci madde kapsamında yükümlülük transferi suretiyle başka bir tüzel kişilik adına kayıtlı bir “y” yan hizmet birimi tarafından sağlanan, “f” fatura döneminin “s” saati için 29 uncu madde çerçevesinde sağlanmadığının tespiti durumunda “0”, diğer durumlarda “1” olarak belirlenen Katılım Katsayısını,

d) m: “f” fatura döneminde yer alan saat sayısını,

e) k: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı olan veya 25 inci madde kapsamında yükümlülük transferi suretiyle başka bir tüzel kişilik adına kayıtlı bir “y” yan hizmet birimi tarafından sağlanan yan hizmet birimi sayısını,

ifade eder.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda geçen, sekonder frekans kontrolüne katılım katsayısı 29 uncu madde uyarınca belirlenir.

Sekonder frekans kontrol hizmeti dengesizlik geri ödemesi

MADDE 28- (1)¹ Sekonder frekans kontrol hizmeti sağlamak üzere seçilmiş olan yan hizmet birimlerinin aynı zamanda dengeleme güç piyasası kapsamında dengeleme birimi olarak kayıtlı olması halinde, bu durumda olan ve aynı zamanda dengeleme güç piyasası katılımcısı olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere sekonder frekans kontrol rezervi tutarına ek olarak, aşağıdaki şekilde hesaplanan dengesizlik geri ödemesi de yapılır.

$$DGÖ_{f,p} = \sum_{y=1}^n \left[\sum_{s=1}^m (DM_{f,y,s} \times (NPTF_{f,s} - SMF_{f,s} \times (1+k)^a \times (1-l)^b) \times DK_s) \right] \quad (2)$$

Birinci fıkradaki formülde geçen;

a) $DGÖ_{f,p}$: “p” yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişinin “f” fatura döneminde sağladığı sekonder frekans kontrol hizmetinden dolayı oluşan enerji dengesizliklerine ilişkin alacak olarak tahakkuk ettirilecek dengesizlik geri ödemesi tutarını (TL),

b) $DM_{f,y,s}$: “y” yan hizmet biriminin , “f” fatura döneminin “s” saati için gerçekleşen dengesizlik miktarını (MWh),

c) $SMF_{f,s}$: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları uyarınca hesaplanarak TEİAŞ tarafından duyurulan, “f” fatura döneminin “s” saatine ilişkin dengeleme güç piyasası kapsamında hesaplanan saatlik Sistem Marjinal Fiyatını (TL/MWh),

ç) $NPTF_{f,s}$: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları uyarınca “f” fatura döneminin “s” saatine ilişkin Gün Öncesi Piyasası kapsamında hesaplanan nihai piyasa takas fiyatını (TL/MWh),

¹ 12 Ocak 2018 tarihli ve 30299 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikle değiştirilmiştir.

d) DK_s : “s” saati için sistemde enerji açığı olduğu zamanlarda, aynı zamanda dengeleme güç piyasası katılımcısı niteliği taşıyan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişinin enerji dengesizlik miktarının ve sekonder frekans kontrol hizmeti sağlanmasından dolayı aynı zamanda dengeleme birimi niteliği taşıyan yan hizmet biriminde oluşan dengesizlik miktarının negatif olması ile sistemde enerji fazlası olduğu zamanlarda aynı zamanda dengeleme güç piyasası katılımcısı niteliği taşıyan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişinin enerji dengesizlik miktarının ve sekonder frekans kontrol hizmeti sağlanmasından dolayı aynı zamanda dengeleme birimi niteliği taşıyan yan hizmet biriminde oluşan dengesizlik miktarının pozitif olması durumlarında “1” aksi durumda “0” değerini alan dengesizlik katsayısını,

e) m: “f” fatura döneminde yer alan saat sayısını,

f) n: “p” yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişinin yan hizmet uzlaştırma hesabına kayıtlı olan yan hizmet birim sayısını,

g) k: Kurul tarafından değeri “0” ile “1” arasında belirlenerek en az üç ay öncesinden duyurulmak kaydı ile katılımcıların negatif enerji dengesizliği halinde kullanılacak ve Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği kapsamında belirlenmiş olan katsayıyı,

ğ) l: Kurul tarafından değeri “0” ile “1” arasında belirlenerek en az üç ay öncesinden duyurulmak kaydı ile katılımcıların pozitif enerji dengesizliği halinde kullanılacak ve Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği kapsamında belirlenmiş olan katsayıyı,

h) a: Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişinin enerji dengesizlik miktarının negatif olduğu saatlerde 1 ve diğer saatlerde 0 değerini alan katsayıyı,

ı) b: Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişinin enerji dengesizlik miktarının pozitif olduğu saatlerde 1 ve diğer saatlerde 0 değerini alan katsayıyı, ifade eder.

(3) Sekonder frekans kontrol hizmeti sağlamak üzere seçilmiş olan ve aynı zamanda dengeleme birimi niteliğini haiz yan hizmet birimleri için yan hizmet uzlaştırma hesabına kayıtlı buldukları yan hizmet piyasa katılımcısı ve aynı zamanda dengeleme güç piyasası katılımcısı olan tüzel kişilere, DK_s katsayısının “1” olduğu her durumda, ikinci fıkrada belirtilen formül uyarınca hesaplanan dengesizlik geri ödemesi yapılır. 29 uncu madde uyarınca yapılan izleme sonucunda sekonder frekans kontrol hizmetini sağlamadığının tespit edilmesi durumunda dengesizlik geri ödemesi yapılmaz

(4)² Bir fatura dönemi için, aynı zamanda dengeleme birimi niteliğini de haiz her bir yan hizmet biriminin, her bir saatteki enerji dengesizlik miktarı aşağıdaki formüle göre hesaplanır:

$$DM_{f,y,s} = (VM_{f,y,s} - \text{ÇM}_{f,y,s}) - KGÜP_{f,y,s} + \left(\sum_{r=1}^{t2} KEYATM_{f,y,s,r} - \sum_{r=1}^{t1} KEYALM_{f,y,s,r} \right)$$

(5)³ Dördüncü fıkradaki formülde geçen;

a) $DM_{f,y,s}$: “y” yan hizmet biriminin, “f” fatura döneminin “s” saati için gerçekleşen dengesizlik miktarını (MWh),

b) $VM_{f,y,s}$: “y” yan hizmet biriminin, “f” fatura döneminin “s” saati için veriş miktarını (MWh),

c) $\text{ÇM}_{f,y,s}$: “y” yan hizmet biriminin, “f” fatura döneminin “s” saati için çekiş miktarını (MWh),

ç) $KGÜP_{f,y,s}$: “y” yan hizmet birimi için “f” fatura döneminin “s” saatinde geçerli olan kesinleşmiş gün öncesi üretim/tüketim programını (MWh),

d) $KEYATM_{f,y,s,r}$: “y” yan hizmet biriminin, “f” fatura döneminin “s” saati için geçerli “r” teklifi kabul edilerek verilen ve yerine getirilmiş olan yük atma talimatı miktarını (MWh),

e) $KEYALM_{f,y,s,r}$: “y” yan hizmet biriminin, “f” fatura döneminin “s” saati için geçerli “r” teklifi kabul edilerek verilen ve yerine getirilmiş olan yük alma talimatı miktarını (MWh),

² 12 Ocak 2018 tarihli ve 30299 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikle değiştirilmiştir.

³ 12 Ocak 2018 tarihli ve 30299 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikle değiştirilmiştir.

f) t1: “y” yan hizmet biriminin “s” saati için dengeleme güç piyasası kapsamındaki kabul edilmiş olan tüm yük alma talimatlarının sayısını,

g) t2: “y” yan hizmet biriminin “s” saati için dengeleme güç piyasası kapsamındaki kabul edilmiş olan tüm yük atma tekliflerinin sayısını,

ifade eder.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Frekans Kontrolünün İzlenmesi ve Kontrolü

Frekans kontrolünün izlenmesi

MADDE 29 - (1) Tedarik süreci sonucunda veya yükümlülüğün devri suretiyle oluşturulan primer ve/veya sekonder frekans kontrol rezervlerinin izlenmesi ve bu hizmetlerin yan hizmet birimlerince sağlanıp sağlanmadığının tespiti amacıyla;

BYTM’ler aşağıdaki veri ve bilgileri dikkate alırlar;

a) TEİAŞ’a ait SCADA sisteminden veya TEİAŞ güç kalitesi çözümleme cihazları vasıtasıyla elde edilen veri ve bilgiler

b) Primer ve/veya sekonder frekans kontrol hizmeti sağlayan yan hizmet birimlerinde bulunan kayıt cihazlarından elde edilen veri ve bilgiler

c) İlgili yan hizmet piyasa katılımcıları tarafından YHPYS aracılığıyla yapılan bildirimler. İlgili yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilerce yan hizmet birimlerinin emre amadeliğe durumlarına ilişkin Sistem İşletmecisi ve/veya BYTM’lere yapılan kesinleşmiş gün öncesi üretim/tüketim programı bildirimleri kullanılır. Öncelikli olarak TEİAŞ SCADA veya TEİAŞ güç kalitesi çözümleme cihazları vasıtasıyla elde edilen verileri kullanılır. TEİAŞ SCADA veya TEİAŞ güç kalitesi çözümleme cihazları verilerinin bulunmadığı ve/veya değerlendirme için yetersiz olduğu durumlarda yan hizmet birimi tarafından gönderilen söz konusu tesislerde bulunan kayıt cihazlarından elde edilen veriler kullanılır. Günlük frekans kontrol verilerinin hizmete katılan yan hizmet birimleri tarafından TEİAŞ’a gönderileceğine dair hususlara katılım anlaşmalarında yer verilir.

(2) TEİAŞ SCADA veya TEİAŞ güç kalitesi çözümleme cihazları vasıtasıyla elde edilen verilerin veya yan hizmet birimlerinden elde edilmesi gereken verilerin olmadığı durumlarda, ilgili yan hizmet birimleri, transfer etmedikleri primer ve/veya sekonder frekans kontrol rezervlerini sağlamamış kabul edilir.

(3) Primer frekans kontrolü hizmetine katılan yan hizmet birimlerinin izlenmesi saatlik bazda aşağıda belirtilen şekilde gerçekleştirilir.

a) Ek-1’de belirtilen matematiksel model doğrultusunda; yan hizmet birimlerinin sistemde oluşan fiili frekans sapması altında ve 13 üncü madde kapsamında üstlendikleri yükümlülük veya 17 nci madde kapsamındaki yükümlülüklerin transferi suretiyle üstlendikleri primer frekans kontrol rezervi miktarını tuttukları varsayılarak, beklenen aktif çıkış gücü değerleri hesaplanır.

b) Hesaplamalar neticesinde elde edilen aktif çıkış gücü değerlerine primer frekans kontrol rezervinin $\pm\%10$ ’u eklenerek tolerans aralığı belirlenir. Birinci fıkra kapsamında elde edilen yan hizmet birimi aktif çıkış gücü verilerinin bu tolerans aralığı içinde olup olmadığı tespit edilir.

c) UEVÇB aktif çıkış gücü verilerinin tolerans bandının dışında olduğu sürenin, ilgili saatin $\%10$ ’undan fazla olması durumunda, inceleme yapılan saat için ilgili yan hizmet birimlerinin primer frekans kontrolü hizmetini sağlamadığı kabul edilir.

(4) Sekonder frekans kontrolü hizmetine katılan yan hizmet birimlerinin izlenmesi aşağıda belirtildiği gibi gerçekleştirilir.

a) Ek-1’de belirtilen matematiksel model doğrultusunda yan hizmet birimlerinin otomatik üretim kontrol sistemi tarafından gönderilen aktif güç referans değeri dikkate alınarak ve 21 inci madde kapsamında üstlendikleri yükümlülük veya 25 inci madde kapsamındaki

yükümlülüklerin transferi suretiyle üstlendikleri sekonder frekans kontrol rezervi miktarını tuttıkları varsayılarak beklenen aktif çıkış gücü değerleri hesaplanır.

b) Hesaplamalar neticesinde elde edilen aktif çıkış gücü değerlerine sekonder frekans kontrol rezervinin $\pm\%10$ 'u eklenerek tolerans aralığı belirlenir. Birinci fıkra kapsamında elde edilen yan hizmet birimi aktif çıkış gücü verilerinin bu tolerans aralığı içinde olup olmadığı tespit edilir.

c) Yan hizmet birimi aktif çıkış gücü verilerinin tolerans bandının dışında olduğu sürenin, ilgili saatin $\%10$ 'undan fazla olması durumunda, inceleme yapılan saat için ilgili üretim tesisinin sekonder frekans kontrolü hizmetini sağlamadığı kabul edilir.

(5) Primer ve sekonder frekans kontrolü hizmetlerine aynı anda katılan üretim tesislerinin izlenmesi aşağıda belirtildiği gibi gerçekleştirilir.

a) Ek-1'de belirtilen matematiksel model doğrultusunda yan hizmet birimlerinin sistemde oluşan fiili frekans sapması altında ve otomatik üretim kontrol sistemi tarafından gönderilen aktif güç referans değeri dikkate alınarak; 13 üncü ve 21 inci maddeler kapsamında üstlendikleri primer ve sekonder frekans kontrol rezervi tedarik yükümlülükleri veya 17 nci ve 25 inci maddeler kapsamındaki yükümlülüklerin transferi suretiyle üstlendikleri primer ve sekonder frekans kontrol rezervi miktarlarını tuttıkları varsayılarak beklenen aktif çıkış gücü değerleri hesaplanır.

b) Hesaplamalar neticesinde elde edilen aktif çıkış gücü değerlerine primer ve sekonder frekans kontrol rezervlerinin toplamının $\pm\%10$ 'u eklenerek tolerans aralığı belirlenir. Birinci fıkra kapsamında elde edilen yan hizmet birimi aktif çıkış gücü verilerinin bu tolerans aralığı içinde olup olmadığı tespit edilir.

c) Yan hizmet birimi aktif çıkış gücü verilerinin tolerans bandının dışında olduğu sürenin, ilgili saatin $\%10$ 'undan fazla olması durumunda, inceleme yapılan saat için ilgili üretim tesisinin primer ve sekonder frekans kontrolü hizmetini sağlamadığı kabul edilir.

Primer frekans kontrolüne ilişkin yerine getirmeme bedelleri

MADDE 30 - (1) 13 üncü madde uyarınca üstlenmiş olduğu yükümlülük kapsamında primer frekans kontrol rezervi sağlayan veya 17 nci madde kapsamındaki yükümlülük transferi suretiyle yükümlülük üstlenen ve devrede olan bir yan hizmet biriminin, herhangi bir sebeple 29 uncu madde kapsamında yapılan izleme sonucunda primer frekans kontrol hizmetini sağlamadığının tespit edilmesi durumunda, 13 üncü madde kapsamında yükümlülük üstlenmiş olan ilgili yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiye ihlalin söz konusu olduğu uzlaştırma dönemi için kapasite bedeli ödemesi yapılmaz. Bununla birlikte, 13 üncü madde kapsamında yükümlülük üstlenmiş veya 17 nci madde kapsamındaki yükümlülük transferi suretiyle yükümlülük üstlenen devrede olan bir yan hizmet biriminin dengeleme güç piyasası kapsamında TEİAŞ'tan almış olduğu bir yük atma talimatı sebebiyle devre harici olması veya minimum kararlı üretim düzeyinin altına düşmesi durumları hariç olmak üzere, bu şekildeki bir yan hizmet biriminin, primer frekans kontrol hizmetini sağlamadığının tespit edilmesi durumunda, 13 üncü madde kapsamında yükümlülük üstlenmiş ilgili yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiye ihlalin söz konusu olduğu uzlaştırma dönemi için MW başına ödenmesi öngörülen primer frekans kontrol kapasite bedelinin $\%25$ 'i kadar yerine getirmeme bedeli uygulanır.

(2) 13 üncü madde kapsamında üstlendiği yükümlülük veya 17 nci madde kapsamındaki yükümlülük transferi suretiyle yükümlülük üstlenmiş devrede olan bir yan hizmet biriminin, primer frekans kontrol hizmetine katılımını engelleyen bir arıza sebebiyle primer frekans kontrol rezerv miktarını sağlayamaması veya beklenmedik işletme şartları sebebiyle devre harici olması veya minimum kararlı üretim düzeyinin altına düşmesi durumlarında, olayı müteakiben önce sözlü daha sonra da takip eden saat içinde hizmeti sağlayacak yan hizmet biriminin TEİAŞ'a YHPYS aracılığıyla bildirimde bulunulması kaydıyla, ilgili saat ve sonraki dört saat için kapasite bedeli ödenmez ve bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen yerine getirmeme bedeli uygulanmaz. Söz konusu durumların bu süre

içinde giderilerek, yan hizmet biriminin minimum kararlı üretim düzeyi seviyesine çıkması ile birlikte yükümlülüğü yeniden başlar. Söz konusu durumların bu süreyi takip eden saatlerde de tekrar etmesi veya devam etmesi halinde, 13 üncü madde uyarınca yükümlülük üstlenmiş olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişinin yükümlülüğünü, uzlaştırma hesabına kayıtlı bulunan diğer yan hizmet birimlerinden veya yükümlülüğün transferi yoluyla katılım anlaşması imzalamış başka bir yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiden sağlaması zorunludur. Aksi takdirde, kapasite bedeli ödenmez ve birinci fıkradaki yerine getirmeme bedeli uygulanır.

Sekonder frekans kontrolüne ilişkin yerine getirmeme bedelleri

MADDE 31 (1) 21 inci madde kapsamında üstlendiği yükümlülük kapsamında veya 25 inci madde kapsamındaki yükümlülük transferi suretiyle yükümlülük üstlenen ve devrede olan bir yan hizmet biriminin, herhangi bir sebeple 29 uncu madde kapsamında yapılan izleme sonucunda sekonder frekans kontrol hizmetini sağlamadığının tespit edilmesi durumunda, 21 inci madde kapsamında yükümlülük üstlenmiş olan ilgili yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiye ihlalin söz konusu olduğu uzlaştırma dönemi için kapasite bedeli ödemesi yapılmaz.

(2) 21 inci madde kapsamında veya 25 inci madde kapsamındaki yükümlülük transferi suretiyle yükümlülük üstlenmiş devrede olan bir yan hizmet biriminin, sekonder frekans kontrol hizmetine katılımını engelleyen bir arıza sebebiyle bu hizmeti sağlayamaması veya beklenmedik işletme şartları sebebiyle devre harici olması veya minimum kararlı üretim düzeyinin altına düşmesi durumlarında, olayı müteakiben önce sözlü daha sonra da takip eden saat içinde TEİAŞ'a YHPYS aracılığıyla bildirimde bulunulması kaydıyla, ilgili saat ve takip eden dört saat için kapasite bedeli ödenmez ve sekonder frekans kontrol yükümlülüğü bulunmaz. Söz konusu durumların bu süre içinde giderilerek, yan hizmet biriminin minimum kararlı üretim düzeyi seviyesine çıkması ile birlikte yükümlülüğü yeniden başlar. Söz konusu durumların bu süreyi takip eden saatlerinde de tekrar etmesi veya devam etmesi halinde 21 inci madde kapsamında yükümlülük üstlenmiş olan yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişinin yükümlülüğünü, adına kayıtlı bulunan diğer yan hizmet birimlerinden veya yükümlülüğün transferi yoluyla katılım anlaşması imzalamış olan başka bir yan hizmet piyasa katılımcısından sağlaması zorunludur. Aksi takdirde sistem işletmecisi bu rezervi sağlamak için 21 inci maddenin birinci fıkrasının (f) bendinde belirtilen adımların uygulanması suretiyle belirlenecek ek rezerv oluşturma maliyeti, rezerv sağlama yükümlülüğünü yerine getirmeyen tüzel kişilikten karşılanır.

ALTINCI BÖLÜM

Anlık Talep Kontrol Hizmeti

Anlık talep kontrol hizmeti tedarik esasları

MADDE 32 - (1) Sistem frekansındaki düşmenin önlenmesi için anlık talep kontrol yedekleri vasıtasıyla anlık talep kontrol hizmeti sağlayacak iletim sistemine bağlı tüketim tesisleri sistem işletmecisi tarafından düzenlenen ihaleler aracılığıyla belirlenir. Bu ihaleler sonucunda anlık talep kontrol hizmeti sağlayacak gönüllü tüketim tesisleri için tüketim tesisi sahibi tüzel kişi ile TEİAŞ arasında anlık talep kontrol hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması imzalanır.

(2) Elektrik tüketimi ihale ilanında belirtilen seviyenin üzerinde olan tüketim tesisi sahibi tüzel kişiler, anlık talep kontrol röleleri vasıtasıyla anlık talep kontrol hizmeti sağlamak üzere bu Yönetmelikte tanımlandığı şekilde teklif verebilirler.

(3) Sistem işletmecisinin anlık talep kontrol yedeği sağlayacak tüketim tesislerini sistem kısıtlarını dikkate alarak ve toplam anlık talep kontrol yedeği tedarik maliyetini en aza indirecek şekilde seçmesi esastır.

(4) Anlık talep kontrol hizmetine ilişkin ödemeler TEİAŞ tarafından tüketim tesisi sahibi tüzel kişilere aylık olarak yapılır. İlgili ay için sahibi oldukları tüketim tesislerinden anlık

talep kontrol röleleri vasıtasıyla hizmet alınmaması durumunda ilgili tüzel kişilere herhangi bir ödeme yapılmaz.

(5) TEİAŞ, anlık talep kontrol hizmetini aralıksız olarak azami 15 dakika süre ile alır. Anlık talep kontrol yedeği sağlamak amacıyla sistemden bağlantısı otomatik olarak kesilen bir tüketim tesisi, azami 15 dakikalık süre içerisinde sistem işletmecisinden teyit almak suretiyle devreye girebilir.

(6) İhale şartnamesinde TEİAŞ tarafından belirtilecek teknik kriterleri sağlayan röle yatırımı, sayaç ve gerekli diğer donanıma ilişkin yatırımlar ilgili tüketim tesisi sahibi tüzel kişiler tarafından yapılır.

Anlık talep kontrol hizmeti tedarik süreci

MADDE 33 - (1) Anlık talep kontrol hizmeti tedariki bu Yönetmelik hükümlerine dayalı olarak sağlanır ve aşağıdaki adımlardan meydana gelir:

a) TEİAŞ, sistemin ihtiyaç duyabileceği öngörülen toplam anlık talep kontrol yedeği miktarını ve teklif tavan fiyatını belirleyerek gerekli görmesi halinde ihaleye çıkar. İhale ilanı ile birlikte anlık talep kontrol hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşmalarının kapsayacağı sürenin ilan edilmesi esastır.

b) TEİAŞ tarafından belirlenecek ve ihale ilanında duyurulacak takvime uygun olarak, tüketim tesisi sahibi tüzel kişiler anlık talep kontrol hizmetine ilişkin teklif verirler.

c) TEİAŞ verilen teklifleri 35 inci maddede belirtilen şekilde değerlendirerek ihtiyaç duyulan sayıda teklifi seçer ve tüm teklif sahiplerine bildirimde bulunur.

ç) Seçilen tüketim tesisleri için tüketim tesisi sahibi tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında anlık talep kontrol hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması imzalanır.

d) Gerçek zamanda, sistem frekansının TEİAŞ tarafından önceden belirlenen frekans kademesine düşmesi durumunda anlık talep kontrol rölelerine bağlı anlaşma kapsamındaki tüm talep kesilir.

Anlık talep kontrol hizmeti sağlanmasına ilişkin tekliflerin yapısı ve içeriği

MADDE 34 - (1) TEİAŞ tarafından belirlenecek takvime uygun olarak, 32 inci maddenin ikinci fıkrasında belirtilen niteliklere sahip tüketim tesisleri için tüketim tesisi sahibi tüzel kişiler, TEİAŞ tarafından belirlenen anlaşma süresi boyunca anlık talep kontrol hizmeti sağlamak üzere tekliflerini sistem işletmecisine bildirirler.

(2) Anlık talep kontrol hizmeti sağlamak üzere verilen teklifler, anlık talep kontrol röleleri vasıtasıyla kesilecek yüke ilişkin olarak tek bir fiyat teklifi (TL/MWh) ve anlık talep kontrol yedek miktarını (MW) içerecek şekilde sistem işletmecisine bildirilir. Bildirilen tüm teklif miktarları 1 MW ve katları cinsinden ifade edilir.

(3) Verilen teklif fiyatları anlaşma süresi boyunca geçerlidir. Ancak sistem işletmecisi tarafından kabul edilebilir geçerli bir sebep olması durumunda teklif miktarları ilgili tüketim tesisi sahibi tüzel kişi tarafından güncellenebilir.

(4) Tüm teklif fiyatları en az sıfıra eşit ya da sıfırdan büyüktür, yüzde birlik hassasiyete sahiptir ve Türkiye'nin resmi para birimindedir.

Anlık talep kontrol hizmetine ilişkin tekliflerin değerlendirilmesi

MADDE 35 - (1) Verilen teklifler fiyat sırasına dizilerek ihale dönemi için sistemin ihtiyaç duyacağı öngörülen anlık talep kontrol yedeği miktarı kadar teklif seçilir ve tüm teklif sahiplerine bildirimde bulunulur.

(2) Anlık talep kontrol hizmetine ilişkin tekliflerin değerlendirilmesi hususunda, teknik gereklilikler ve sistem şartları dikkate alınarak TEİAŞ eşit taraflar arasında ayırım gözetmeksizin hareket eder.

Anlık talep kontrol hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşmaları

MADDE 36 - (1) Anlık talep kontrol hizmeti sağlanmasına ilişkin olarak tüketim tesisi sahibi tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında TEİAŞ tarafından hazırlanıp Kurul tarafından onaylanan anlık talep kontrol hizmetine ilişkin standart yan hizmet anlaşmaları imzalanır.

(2) Tüketim tesisi sahibi tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında anlık talep kontrol hizmetine ilişkin olarak imzalanacak yan hizmet anlaşmalarının en az aşağıdaki bilgi ve belgeleri içermesi esastır;

- a) 1 yıldan az olmamak üzere anlaşmanın kapsadığı süre,
- b) Anlaşma kapsamında sağlanacak anlık talep kontrol yedeği (MW),
- c) Anlaşma dönemi boyunca geçerli olacak kabul edilen teklif fiyatı (TL/MWh),
- ç) Anlık talep kontrol röleleri vasıtası ile bu Yönetmelik hükümleri uyarınca anlık talep kontrol hizmetinin sunulacağına anlaşma süresince garanti edildiğini gösterir taahhütname,
- d) Anlaşma kapsamındaki tüketim tesisi için anlık talep kontrol yedeği performans testleri sonuçlarını içerir belgeler,
- e) Anlaşmaya kapsamında yer alan tüketim tesislerinin elektrik tüketimine ilişkin teknik özellikleri.

Anlık talep kontrol hizmetinin ücretlendirilmesi

MADDE 37 - (1) Tüketim tesisi sahibi tüzel kişilere, anlık talep kontrol hizmetine ilişkin aylık olarak ödenecek tutar aşağıdaki formül uyarınca hesaplanır:

$$TKT_{p,f} = \sum_{t=1}^k \sum_{s=1}^m (TKKYM_{t,f,s} \times TKTF_{t,f} \times (TKHS_{t,f,s} \div 60)) \quad (10)$$

(2) Birinci fıkradaki formülde geçen;

- a) $TKT_{p,f}$: “p” tüzel kişinin “f” fatura döneminde sağladığı anlık talep kontrol hizmetinden dolayı tahakkuk ettirilecek alacak tutarını (TL),
- b) $TKKYM_{t,f,s}$: “t” tüketim tesisinden, “f” fatura dönemine ait “s” saatinde anlık talep kontrolü için kesilen yük miktarını (MW),
- c) $TKTF_{t,f}$: “t” tüketim tesisi için “f” fatura döneminde geçerli olan anlık talep kontrol teklif fiyatını (TL/MWh),
- ç) $TKHS_{t,f,s}$: “t” tüketim tesisinin, “f” fatura dönemine ait “s” saati içinde yükünün kesilmesi suretiyle sağladığı anlık talep kontrol hizmet süresini (dakika),
- d) k: “p” tüzel kişinin adına kayıtlı tüketim tesisi sayısını,
- e) m: “d” dönemde yer alan saat sayısını, ifade eder.

Anlık talep kontrol hizmetine ilişkin cezai yaptırımlar

MADDE 38 - (1) Sistem frekansının TEİAŞ tarafından önceden belirlenen frekans kademesine düşmesine rağmen anlık talep kontrol rölelerine bağlı herhangi bir tüketim tesisinin ilgili tüzel kişinin kendi ihmali veya hatası sonucu talebinin kesilmediğinin ilk kez tespiti durumunda, ilgili tüketim tesisi sahibi tüzel kişiye ihlalin söz konusu olduğu fatura dönemi için anlık talep kontrol hizmetine ilişkin ödeme yapılmaz. İhlalin aynı anlaşma döneminde daha sonraki herhangi bir fatura döneminde tekrar etmesi durumunda, ilgili tüketim tesisi sahibi tüzel kişiye ihlalin söz konusu olduğu fatura dönemi için anlık talep kontrol hizmetine ilişkin ödeme yapılmaz ve ilgili fatura dönemine ilişkin teklif miktarı ve teklif fiyatı dikkate alınarak belirlenen bir saatlik hizmet karşılığı tutar kadar para cezası uygulanır.

(2) En az bir gün öncesinden sistem işletmecisine bildirimde bulunulması ve sistem işletmecisi tarafından kabul edilebilir geçerli bir sebep olması durumunda ilgili saatler için bu maddenin birinci fıkrasında belirtilen cezai yaptırımlar uygulanmaz.

YEDİNCİ BÖLÜM

Reaktif Güç Kontrolü

Reaktif güç kontrolü hizmeti tedarik esasları

MADDE 39 - (1) İletim sistemine 66 kV ve üzeri gerilim seviyesinden bağlı ve kurulu gücü 30 MW ve üstünde olan üretim tesislerine sahip lisans sahibi tüzel kişilerle, reaktif güç kontrolü hizmet anlaşması imzalanır. MYTM ve/veya BYTM'nin gerekli gördüğü durumlarda iletim sistemine bağlı ve kurulu gücü 30 MW'tan az olan lisanslı üretim tesisleri de reaktif güç kontrolüne katılmakla yükümlüdür. Rüzgâr enerjisine dayalı ve fotovoltaik güneş üretim tesislerinin Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen koşullar dahilinde reaktif güç kontrolüne katılır.

(2) Üretim tesislerinin reaktif güç kapasitesi sağlaması veya senkron kompansatör olarak çalışması için adlarına kayıtlı buldukları lisans sahibi tüzel kişi ile 66 kV ve üzeri gerilim seviyesinden bağlı üretim tesisleri için TEİAŞ arasında, dağıtım seviyesinden bağlı üretim tesisleri için bağlı buldukları dağıtım lisansı sahibi tüzel kişi arasında reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması bulunması zorunludur. TEİAŞ ile bağlantı anlaşması imzalamış 34,5 kV ve altı gerilim seviyesinden bağlı üretim tesisleri için adlarına kayıtlı buldukları lisans sahibi tüzel kişilerin, ilgili dağıtım şirketinin talebi ve TEİAŞ'ın uygun görüşü doğrultusunda ilgili dağıtım şirketi ile reaktif güç kontrolü hizmet anlaşması imzalamaları zorunludur.

(3) İletim veya dağıtım sistem işletmecisi, reaktif güç kontrolüne ilişkin yan hizmet anlaşmaları kapsamında bulunan üretim tesisleri arasından ilgili hizmetleri sağlayacak üretim tesislerini, sistem kısıtlarını dikkate alarak ve toplam reaktif güç kontrolü tedarik maliyetini en aza indirecek şekilde seçer.

Reaktif güç kontrol hizmeti tedarik süreci

MADDE 40 - (1) İletim sistemi için reaktif güç kontrolü tedarigi bu Yönetmelik hükümlerine göre sağlanır ve aşağıdaki adımlardan meydana gelir:

- a) TEİAŞ, sistemin bölgeler bazında ihtiyaç duyacağı reaktif güç talebini belirler.
- b) Sistem ihtiyaçları doğrultusunda seçilen üretim tesislerinin adlarına kayıtlı bulunduğu lisans sahibi tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması imzalanır.
- c) Gerçek zamanda sistem gerilimini düzenlemek amacıyla üretim tesislerinin jeneratör olarak çalışırken veya senkron kompansatör olarak çalışması için verilen talimatlar MYTM ve/veya BYTM tarafından ilgili üretim tesislerine YHPYS aracılığıyla bildirilir. Talimatların sona ermesine ilişkin bildirimler ilgili üretim tesislerine yapılır.

Reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşmaları

MADDE 41 - (1) Üretim tesislerinin reaktif güç kapasitesi sağlaması ve/veya senkron kompansatör olarak çalışması suretiyle reaktif güç kontrolü hizmeti sağlanmasına ilişkin olarak üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında reaktif güç kontrolüne ilişkin standart yan hizmet anlaşmaları imzalanması zorunludur. Reaktif güç kontrolüne ilişkin standart yan hizmet anlaşmaları TEİAŞ tarafından hazırlanıp Kurul tarafından onaylanır. Üretim faaliyeti gösteren her bir tüzel kişi ile 39 uncu maddede belirtilen niteliklere sahip üretim tesislerinden adlarına kayıtlı olanları kapsayacak şekilde reaktif güç kontrolüne ilişkin tek bir yan hizmet anlaşması imzalanır.

(2) Geçici kabul işlemlerinin tamamlanmasından önce TEİAŞ ile üretim faaliyeti gösterecek lisans sahibi tüzel kişi arasında reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması imzalanır ya da söz konusu üretim tesisinin üretim faaliyeti gösteren ilgili tüzel kişi tarafından daha önce imzalanmış olan reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması kapsamına dahil edilir.

(3) Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin olarak imzalanacak yan hizmet anlaşmaları en az aşağıdaki bilgi ve belgeleri içerir;

- a) Anlaşmanın kapsadığı süre,

b) Anlaşmanın ilgili tüzel kişi adına kayıtlı üretim tesislerinden hangilerini kapsadığı ve bu üretim tesislerinin teknik özellikleri,

c) İşletmede olan üretim tesisleri için reaktif güç destek hizmeti yan hizmet sertifikası, yeni işletmeye girecek üretim tesisleri için ise geçici kabul tarihinden itibaren en geç 90 gün içerisinde reaktif güç destek hizmeti performans testlerinin gerçekleştirilerek reaktif güç destek hizmeti yan hizmet sertifikasının TEİAŞ'a sunulacağına dair taahhütname.

ç) Anlaşma kapsamında bulunan üretim tesislerine ait üretim lisansı ve tüzel kişilik adına anlaşmayı imzalamaya yetkili personele ait imza sirkülerinin aslı veya noter onaylı suretleri veya aslı ile birlikte sunulacak fotokopisi,

d) TEİAŞ tarafından belirlenen ve senkron kompanzasyon hizmeti sunulmasına ilişkin yatırım, işletme, bakım maliyetleri ile tüzel kişi tarafından aylık olarak TEİAŞ'a ödenen tüketim (alış) sistem kullanım ve işletim bedeli maliyetlerini yansıtan aylık senkron kompanzasyon hizmet bedeli.

Reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin MYTM ve/veya BYTM tarafından verilen talimatlar

MADDE 42 - (1) İletim sistem işletimi kapsamında, MYTM ve/veya BYTM tarafından jeneratör veya senkron kompanzasyon olarak reaktif güç kontrolü hizmeti sağlamak üzere seçilen veya otomatik gerilim regülatörü vasıtasıyla otomatik reaktif güç kontrolü hizmeti verecek üretim tesislerine, gerekli olması durumunda reaktif güç kontrolüne ilişkin talimatlar öncelikle YHPYS aracılığıyla bildirilir. YHPYS aracılığıyla bildirilen talimatlar gerekli görülmesi durumunda ayrıca telefon aracılığıyla da bildirilir.

(2) Reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin TEİAŞ ile yan hizmet anlaşması bulunan üretim tesislerinde ünitelerin nominal aktif güçlerinin, aşırı ikazlı olarak 0.85, düşük ikazlı olarak da 0.95 güç faktörlerine karşılık gelen reaktif güç değerlerinde çıkış vermesini sağlayan kapasitenin üzerindeki reaktif güç kapasitesi sağlaması gerekli olması halinde söz konusu üretim tesislerine öncelikle 44 üncü madde uyarınca yük atma talimatı verilir. Daha sonra bu üretim tesislerine reaktif güç kontrolüne ilişkin talimatlar YHPYS aracılığıyla bildirilir.

(3) MYTM ve/veya BYTM tarafından reaktif güç kontrolü hizmeti sağlamak üzere seçilen veya otomatik reaktif güç kontrolü hizmeti verecek üretim tesisleri, Şebeke Yönetmeliği uyarınca hizmet verir. Üretim tesislerinin, MYTM ve/veya BYTM tarafından kabul edilebilir geçerli bir sebep olmaksızın, kendisine bildiri yapılan talimatları bir fatura dönemi için 72 saat dilimi ve üzeri sayıda yerine getirmede tespit edilirse TEİAŞ, ihlalin devamını engellemek için yazılı uyarıda bulunur. Uyarı yazısını takip eden bir yıl içerisinde herhangi bir fatura döneminde de üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından ihlalin tekrarlanması halinde TEİAŞ, tüzel kişiye yapacağı yazılı uyarı ile birlikte ihlalin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kuruma başvurur.

(4) Kurum raporu inceleyerek ihlal tespiti halinde, ilgili üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiye Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca yaptırım uygular.

Reaktif güç kontrolü hizmetinin ücretlendirilmesi

MADDE 43 - (1) Reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin TEİAŞ ile yan hizmet anlaşması bulunan, rüzgâr enerjisine dayalı üretim tesislerine Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen sınırlar dâhilindeki reaktif güç kontrolüne katılımları karşılığında ücret ödenmez. Diğer üretim tesislerinde ise ünitelerin nominal aktif güçlerinin, aşırı ikazlı olarak 0.85, düşük ikazlı olarak da 0.95 güç faktörlerine karşılık gelen reaktif güç değerleriyle, ünitelerin nominal aktif gücü ve minimum kararlı üretim düzeyleri arasındaki her noktada reaktif güç kontrolüne katılımları karşılığında ücret ödenmez.

(2)⁴ Reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin TEİAŞ ile yan hizmet anlaşması bulunan üretim tesislerinin senkron kompanzasyon olarak çalışması sırasında sistemden çektikleri aktif

⁴ 12 Ocak 2018 tarihli ve 30299 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikle değiştirilmiştir.

elektrik enerjisi maliyetleri ile senkron kompanzasyon hizmeti sunulmasına ilişkin yatırım, işletme, bakım ve sistem kullanım ve işletim bedeli maliyetlerini karşılamak üzere ödenecek ücret 45 inci madde hükümleri çerçevesinde hesaplanır.

Aktif çıkış gücü değişim talimatları

MADDE 44 - (1) Reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin TEİAŞ ile yan hizmet anlaşması bulunan üretim tesislerindeki ünitelerin 42 nci madde kapsamında aktif güç çıkışının düşürülmesi ihtiyacı olduğunda gereken çıkış gücü değişimleri, ilgili üretim tesislerinin dengeleme güç piyasası kapsamında sunmuş oldukları yük atma tekliflerinin kabul edilmesi suretiyle sağlanır. Bu amaçla verilen talimatlar dengeleme güç piyasası kuralları çerçevesinde ele alınarak, yan hizmetler kapsamında verilen talimatlar olarak değerlendirilir.

Senkron kompensatör olarak çalışma hizmetinin ücretlendirilmesi

MADDE 45 - (1) Reaktif güç kontrolü hizmetine ilişkin TEİAŞ ile yan hizmet anlaşması bulunan tüzel kişilerin adlarına kayıtlı bulunan üretim tesislerinin senkron kompensatör olarak çalışmak suretiyle sağladığı reaktif güç kontrolü hizmeti için üretim faaliyeti gösteren tüzel kişilere ödenecek senkron kompanzasyon tutarı aşağıdaki formül uyarınca hesaplanır:

$$SKT_{p,d} = \sum_{u=1}^l \left(\sum_{s=1}^m (\max(NPTF_{d,s}, SMF_{d,s}) \times (1+k) \times AEEÇM_{p,u,d,s}) + SKHB_{p,u,d} \right)$$

(2) Birinci fıkradaki formülde geçen;

a) $SKT_{p,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı üretim tesislerinin “d” döneminde senkron kompensatör olarak çalışmasından dolayı tahakkuk ettirilecek alacak tutarını (TL),

b) $SMF_{d,s}$: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları uyarınca hesaplanarak, “d” döneminin “s” saatine ilişkin dengesizliklerin uzlaştırılmasında esas alınan saatlik dengesizlik fiyatını (TL/MWh),

c) $NPTF_{d,s}$: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları uyarınca hesaplanarak, “d” döneminin “s” saatine ilişkin nihai piyasa takas fiyatını (TL/MWh),

ç) $AEEÇM_{p,u,d,s}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisinin “d” döneminin “s” saatindeki aktif elektrik enerjisi çekiş miktarını (MWh),

d) $SKHB_{p,u,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisi için “d” döneminde geçerli olan senkron kompanzasyon hizmet bedelini (TL),

e) k: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları çerçevesinde, “d” döneminin “s” saatine ilişkin dengesizliklerin uzlaştırılmasında esas alınmak üzere Kurul tarafından değeri “0” ile “1” arasında belirlenen negatif enerji dengesizliği halinde kullanılan katsayıyı,

f) l: “Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı üretim tesisi sayısını,

g) m: “d” döneminde yer alan saat sayısını

ifade eder.

(3) Senkron kompanzasyon hizmeti sunulmasına ilişkin yatırım, işletme, bakım ve sistem kullanım ve işletim bedeli maliyetlerini yansıtan aylık senkron kompanzasyon hizmet bedeli aşağıdaki formül uyarınca hesaplanır.

$$SKHB_{p,u,d} = \left(\sum_{s=1}^m (\max(NPTF_{d,s}, SMF_{d,s}) \times (1+k) \times AEEÇM_{p,u,d,s}) \right) \times h + TSKB_{p,u,d}$$

(4) Üçüncü fıkradaki formülde geçen;

a) $SKHB_{p,u,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisi için “d” döneminde geçerli olan senkron kompanzasyon hizmet bedelini (TL),

b) $SMF_{d,s}$: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları uyarınca hesaplanarak, “d” döneminin “s” saatine ilişkin dengesizliklerin uzlaştırılmasında esas alınan saatlik sistem marjinal fiyatını (TL/MWh),

c) $NPTF_{d,s}$: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları uyarınca hesaplanarak, “d” döneminin “s” saatine ilişkin nihai piyasa takas fiyatını (TL/MWh),

ç) $AEEÇM_{p,u,d,s}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisinin “d” döneminin “s” saatindeki aktif elektrik enerjisi çekiş miktarını (MWh),

d) $TSKB_{p,u,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisinin “d” döneminde Senkron Kompanzasyon Hizmetini sağlaması durumunda ödenecek olan, “d” döneminde sistemden çekilen aktif elektrik enerjisinden kaynaklanan ve üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından TEİAŞ’a ödenen tüketim (alış) sistem kullanım ve işletim bedelini (TL),

e) h: Uygulamada yeknesaklığın sağlanması ve eşit taraflar arasında ayırım gözetilmemesini teminen TEİAŞ tarafından her yıl 1 Ocak tarihinden itibaren geçerli olmak üzere belirlenen katsayıyı,

f) k: Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği uygulamaları çerçevesinde, “d” döneminin “s” saatine ilişkin dengesizliklerin uzlaştırılmasında esas alınmak üzere Kurul tarafından değeri “0” ile “1” arasında belirlenen negatif enerji dengesizliği halinde kullanılan katsayıyı,

g) m: “d” döneminde yer alan saat sayısını ifade eder.

Senkron kompensatör olarak çalışma hizmetine ilişkin yerine getirmeme bedelleri

MADDE 46 – (1) MYTM veya BYTM tarafından senkron kompanzasyon hizmeti sağlamak üzere seçilen üretim tesislerinin, MYTM veya BYTM tarafından kabul edilebilir geçerli bir sebep olmaksızın, kendisine bildiri yapılan talimatları yerine getirmediği bir fatura dönemi için 10 saat dilimi ve üzeri sayıda olduğu tespit edilirse TEİAŞ, ihlalin devamını engellemek için yazılı uyarıda bulunur. Uyarı yazısını takip eden herhangi bir fatura döneminde de üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi tarafından ihlalin aynı şekilde devam ettirilmesi halinde TEİAŞ, tüzel kişiye yapacağı yazılı uyarı ile birlikte ihlalin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kuruma başvurur.

(2) Kurum raporu inceleyerek ihlal tespiti halinde, ilgili üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiye Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca yaptırım uygular.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Oturan Sistemin Toparlanması

Oturan sistemin toparlanması hizmeti tedarik esasları

MADDE 47 - (1) Harici bir enerji kaynağına ihtiyaç duymadan devreye alınabilme özelliğine sahip olan ya da bu özelliğe sahip olmayan fakat TEİAŞ’ın belirleyeceği süre içinde yapacağı yatırım ile bu özelliğe sahip olabilecek ve MYTM tarafından oluşturulan sistem toparlanma planında yer alan üretim tesislerine sahip olan lisans sahibi tüzel kişilerin tedarik süreci sonucunda seçilmeleri halinde bu Yönetmelikte tanımlandığı şekilde oturan sistemin toparlanması hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması imzalaması zorunludur.

(2) Bunun haricinde, tedarik sürecine katılan ve başarılı olan yan hizmet uzlaştırma hesabında adlarına kayıtlı enerji depolama tesisleri bulunan yan hizmet piyasa katılımcıları ile de oturan sistemin toparlanması hizmetine ilişkin yan hizmet anlaşması imzalanır.

(3) Sistem işletmecisi oturan sistemin toparlanması hizmeti toplam tedarik maliyetini en aza indirecek şekilde seçer.

Oturan sistemin toparlanması hizmeti tedarik süreci

MADDE 48 - (1) 47 inci maddenin birinci fıkrasında belirtilen niteliklere sahip üretim tesisi olan lisans sahibi tüzel kişiler, toparlanma yeteneği olan ya da yapılacak yatırım neticesinde bu özelliğe sahip olacak üretim tesisleri aracılığıyla TEİAŞ tarafından belirlenen anlaşma süresi boyunca oturan sistemin toparlanması hizmeti sağlamak üzere TEİAŞ'ın talep etmesi teklifte bulunmak üzere çağrılır.

(2) Yeni yapılacak yatırım ile harici bir enerji kaynağına ihtiyaç duymadan devreye alınabilme özelliğini ilk kez kazanacak üretim tesisleri; ilk kez verilecek teklifler için, harici bir enerji kaynağına ihtiyaç duymadan devreye alınabilme yeteneğini sağlayacak yedek dizel jeneratöre ilişkin yatırım, işletme ve bakım maliyetlerini, devamındaki dönemler için ise işletme ve bakım maliyetlerini yansıtabilecek şekilde teklif fiyatlarını hesaplar. Yeni yatırım ihtiyacı olmaksızın bu hizmeti verme niteliğine sahip üretim tesisleri ise işletme ve bakım maliyetlerini yansıtabilecek şekilde teklif fiyatlarını hesaplar. Teklif vermek üzere TEİAŞ tarafından yapılan ilk çağrı üzerine, aylık ücrete ilişkin ilgili lisans sahibi tüzel kişi tarafından fiyatlandırma çalışması yapılarak ayrıntılı bir şekilde hazırlanan teklif TEİAŞ'a sunulur.

(3) İlgili üretim tesisinin sistem toparlanma planının uygulanması suretiyle oturan sistemin toparlanması hizmeti vermesi durumunda yedek dizel jeneratöre ilişkin olarak ortaya çıkacak yakıt maliyeti tümüyle karşılanır.

(4) Birinci ve ikinci fıkralar kapsamında çağrılan üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından talep edilen fiyatlar TEİAŞ internet sitesinde yayımlanarak verilecek süre içerisinde toparlanma planındaki üretim tesisleri ile oturan sistemin toparlanması açısından aynı görevi yerine getirebilecek yan hizmet uzlaştırma hesabında adlarına kayıtlı enerji depolama tesisleri bulunan yan hizmet piyasa katılımcılarına da teklifte bulunmak üzere süre tanınır.

(5) Tanınan süre sonunda yan hizmet piyasa katılımcıları tarafından sunulan ve uygun bulunan tüm teklifler arasından fiyat uygunluğu esasıyla seçim yapılır.

Oturan sistemin toparlanmasına ilişkin yan hizmet anlaşmaları

MADDE 49 - (1) Oturan sistemin toparlanması hizmetine ilişkin olarak tedarik süreci sonucunda seçilen yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında, TEİAŞ tarafından hazırlanıp Kurul tarafından onaylanan oturan sistemin toparlanmasına ilişkin standart yan hizmet anlaşmaları imzalanır. Yan hizmet piyasa katılımcısı her bir tüzel kişi ile yan hizmet birimlerinden adlarına kayıtlı olanları kapsayacak şekilde oturan sistemin toparlanmasına ilişkin tek bir yan hizmet anlaşması imzalanır.

(2) Yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında oturan sistemin toparlanmasına ilişkin olarak imzalanacak yan hizmet anlaşmaları en az aşağıdaki bilgi ve belgeleri içerir;

a) 5 yıldan az olmamak kaydıyla anlaşmanın kapsadığı süre,

b) Anlaşmanın ilgili tüzel kişi adına kayıtlı yan hizmet birimlerinden hangilerini kapsadığı ve bu yan hizmet biriminin teknik özellikleri,

c) Oturan sistemin toparlanması hizmetinin sunulacağıının anlaşma süresince garanti edildiğini gösterir tarzda, mevcut olması halinde oturan sistemin toparlanması hizmet anlaşması kapsamındaki her bir yan hizmet birimi için oturan sistemin toparlanması yan hizmet raporu veya anlaşmanın imzalanma tarihinden itibaren 90 (doksan) gün içerisinde oturan sistemin toparlanması performans testlerinin gerçekleştirilerek oturan sistemin toparlanması yan hizmet sertifikasının TEİAŞ'a sunulacağıına dair taahhütname,

ç) Anlaşma kapsamındaki her bir yan hizmet birimi için yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişi ile TEİAŞ arasında 48 inci madde uyarınca belirlenen oturan sistemin toparlanması hizmet bedeli,

d) Anlaşma kapsamında bulunan yan hizmet birimine ait yan hizmet birimi ve tüzel kişilik adına anlaşmayı imzalamaya yetkili personele ait imza sirkülerinin aslı veya noter onaylı suretleri veya aslı ile birlikte sunulacak fotokopisi,

(3) Oturan sistemin toparlanması hizmetini sağlamak üzere seçilen yan hizmet birimleri, gerektiğinde sistem toparlanma planı ve Elektrik Şebeke Yönetmeliği hükümleri uyarınca hizmet verir.

Oturan sistemin toparlanması hizmetinin ücretlendirilmesi

MADDE 50 - (1) Adına kayıtlı bulunan üretim tesisleri için yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere, oturan sistemin toparlanması hizmetine ilişkin aylık olarak ödenecek tutar aşağıdaki formül uyarınca hesaplanır:

$$OSTT_{p,d} = \sum_{u=1}^k (KYM_{p,u,d} \times BYBF_{p,u,d} + OSTHB_{p,u,d})$$

(2) Birinci fıkradaki formülde geçen;

a) $OSTT_{p,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin “d” döneminde sağladığı oturan sistemin toparlanması hizmetinden dolayı tahakkuk ettirilecek alacak tutarını (TL),

b) $KYM_{p,u,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisinin “d” döneminde, oturan sistemin toparlanması hizmeti sırasında kullandığı yakıt miktarını,

c) $BYBF_{p,u,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisinin “d” döneminde, oturan sistemin toparlanması hizmeti sırasında bildirilen yakıt fiyatını,

ç) $OSTHB_{p,u,d}$: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisi için “d” döneminde geçerli olan ve yakıt dışındaki diğer maliyetlerini karşılamak üzere ödenecek oturan sistemin toparlanması hizmet bedelini (TL),

d) k: Üretim faaliyeti gösteren “p” tüzel kişinin adına kayıtlı üretim tesisi sayısını ifade eder.

(3) Adına kayıtlı bulunan yan hizmet birimi niteliğindeki enerji depolama tesisleri için yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişilere, oturan sistemin toparlanması hizmetine ilişkin aylık olarak ödenecek tutar aşağıdaki formül uyarınca hesaplanır:

$$OSTT_{p,d} = \sum_{u=1}^k (KEM_{p,y,d} \times OPTF_{p,y,d} + OSTHB_{p,y,d})$$

(4) Bu formülde geçen;

a) $OSTT_{p,d}$: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin “d” döneminde sağladığı oturan sistemin toparlanması hizmetinden dolayı tahakkuk ettirilecek alacak tutarını (TL),

b) $KEM_{p,y,d}$: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “y” yan hizmet biriminin “d” döneminde, oturan sistemin toparlanması hizmeti sırasında kullandığı elektrik miktarını (MWh),

c) $OPTF_{p,y,d}$: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “y” yan hizmet biriminin “d” döneminde, oturan sistemin toparlanması hizmeti sırasında kullanılan elektriğin bir gün önceki gün öncesi piyasasında oluşan 24 saatlik ortalama nihai kısıtsız piyasa takas fiyatını (TL/MWh),

ç) $OSTHB_{p,y,d}$: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı “y” yan hizmet birimi için “d” döneminde geçerli olan ve kullanılan elektrik dışındaki diğer maliyetlerini karşılamak üzere ödenecek oturan sistemin toparlanması hizmet bedelini (TL),

d) k: Yan hizmet piyasa katılımcısı “p” tüzel kişinin adına kayıtlı yan hizmet birimi sayısını ifade eder.

(5) Birinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen ödemeler sadece oturan sistemin toparlanması yan hizmet raporu bulunan yan hizmet birimlerine yapılır.

Oturan sistemin toparlanması hizmetine ilişkin yerine getirmeme bedelleri

MADDE 51 - (1) Bir yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişinin oturan sistemin toparlanması hizmeti vermek üzere anlaşma imzalamış olduğu yan hizmet biriminin, hizmetin

verilmesini imkansız hale getirecek şekilde planlı bakım ve önceden bildirilmiş plansız bakım onarım ve arıza durumları ile mücbir sebepler hariç olmak üzere hizmeti sağlayacak şekilde hazır bulundurulmadığının ya da sistem işletmecisinden talimat aldığı halde oturan sistemin toparlanması hizmetini sağlayamadığının tespit edilmesi durumunda ilgili yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiye anlaşma süresi boyunca yapılmış olan ödemeler toplamının iki katı kadar yerine getirmeme bedeli uygulanır.

(2) Ayrıca TEİAŞ, ihlalin ayrıntılarını içeren bir rapor düzenleyerek Kuruma başvurur. Kurum raporu inceleyerek ihlal tespiti halinde, ilgili yan hizmet piyasa katılımcısı tüzel kişiye Kanununun 16 ncı maddesi uyarınca yaptırım uygular.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Bölgesel Kapasite Kiralama Hizmetinin Tedarik Edilmesine İlişkin Usul ve Esaslar

Bölgesel kapasite kiralamanın esasları

MADDE 52 – (1) Kanununun 20 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca TEİAŞ, sistem güvenilirliğinin muhafaza edilmesini teminen ve yeterli kapasite olmaması nedeniyle oluşabilecek bölgesel sistem ihtiyaçlarını karşılamak üzere, bu Yönetmelik ile düzenlenen usul ve esaslar çerçevesinde bölgesel kapasite kiralamak amacıyla ihale yapabilir.

(2) Bölgesel kapasite kiralama, TEİAŞ tarafından 53 üncü ve 54 üncü maddeler çerçevesinde gerçekleştirilir.

(3) Bölgesel kapasite kiralamak üzere TEİAŞ tarafından düzenlenecek ihalelere, TEİAŞ'ın vereceği süre içinde yapacağı yatırım ile bölgesel kapasite kiralama hizmeti sunabilecek tüzel kişiler kapalı teklif vermek suretiyle katılabilirler.

(4) İhale kapsamında teklif edilen üretim tesisinin ilgili mevzuat çerçevesinde lisansının alınması, kurulması ve taahhüt edilen zamanda ticari işletmeye başlaması ile ilgili tüm görevler ihalede seçilen tüzel kişilerin sorumluluğunda yürütülür.

(5) Tüzel kişiler ihalede yıllık kapasite bedeli ve birim enerji bedeli teklif ederler. Teknik yeterliliği sağlayan tesisler arasından seçim, 55 inci maddede belirtilen formül çerçevesinde hesaplanan MW başına birim kapasite kiralama bedeli dikkate alınarak yapılır.

(6) Bölgesel kapasite kiralama ile ilgili yan hizmet anlaşması kapsamında bulunan bir üretim tesisinin bakım dönemi haricinde organize toptan elektrik piyasalarına anlaşma hükümlerine uygun şekilde teklif vermesi ve bu piyasalar kapsamında yaptığı satışlar ve aldığı talimatlar çerçevesinde üretim yapması esastır.

(7) Anlaşma yapılan tüzel kişilere, üretim tesisinin ticari işletmeye başlamasının ardından ihalede teklif edilen kapasite bedeli aylık olarak ödenmeye başlanır. Ödenen kapasite bedelleri TEİAŞ tarafından sistem işletim bedelleri aracılığıyla karşılanır.

(8) Anlaşma yapılan tüzel kişiler, üretim tesisinin ticari işletmeye başlaması ile birlikte, enerjisini organize toptan elektrik piyasaları vasıtasıyla satışı için teklif verir. Bölgesel kapasite kiralama kapsamında teklif edilen enerji fiyatı, organize toptan elektrik piyasasında ilgili üretim tesisi için anlaşma süresince tavan fiyatını teşkil eder. Organize toptan elektrik piyasaları vasıtasıyla satılan enerjinin bedeli Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği ve bu Yönetmelik hükümleri uyarınca teklif bedeli üzerinden karşılanır.

Bölgesel kapasite ihtiyacının belirlenmesi

MADDE 53 – (1) Elektrik Şebeke Yönetmeliği kapsamında TEİAŞ tarafından hazırlanan ve bir yıl boyunca puant yükün karşılanamama olasılığını içeren üretim güvenliği kriterine göre bölgesel kapasite ihtiyacı TEİAŞ tarafından tespit edilir. Bölgesel kapasite ihtiyacının belirlenmesi süreci yıllık olarak TEİAŞ tarafından aşağıdaki adımlar takip edilerek gerçekleştirilir:

a) TEİAŞ, sınırlarını oluşturan iletim sistemi bağlantı noktalarında büyük çaplı iletim kısıtlarının beklendiği iletim sistemi bölgelerini belirler veya Elektrik Piyasası Dengeleme ve

Uzlaştırma Yönetmeliği gereği birden fazla teklif bölgesi belirlenmiş olması durumunda, belirlenen teklif bölgelerini dikkate alır.

b) TEİAŞ takip eden 2 yıl için bölgesel bazda puant yükün karşılanamama olasılığını en az aşağıdaki hususları bölgesel bazda dikkate alarak hesaplar:

- 1) Talep tahmini ve tahmin hatası olasılık dağılımı,
- 2) Mevcut üretim tesislerinin emre amadelik durumları,
- 3) Bakım gereksinimleri,
- 4) İnşası devam eden üretim tesislerinin ilerleme durumları,
- 5) Hidrolik ve diğer yenilenebilir üretim tesislerinin üretimleri,
- 6) Bölgeler arası iletim kapasitelerinin emre amadelik durumları.

c) TEİAŞ tarafından hesaplanan bölgesel bazda puant yükün karşılanamama olasılığı Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde yer alan puant yükün karşılanamama olasılığı ile karşılaştırılır. TEİAŞ tarafından hesaplanan puant yükün karşılanamama olasılığının Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen hedef değerin üstünde olduğu tespit edilen bölgeler için bölgesel kapasite ihtiyacı tespiti yapılır.

ç) Bölgesel kapasite ihtiyacının miktarı, ilgili bölgenin puant yükün karşılanamama olasılığını Elektrik Şebeke Yönetmeliğinde belirtilen hedef değere getirecek kapasite miktarı dikkate alınarak tespit edilir.

Bölgesel kapasite kiralama ihalesi süreci

MADDE 54– (1) Bölgesel kapasite kiralınmasına ilişkin ihale TEİAŞ tarafından ön yeterlik ve ihale olmak üzere iki aşamada sonuçlandırılır. İhaleye mevcut üretim tesislerine ünite eklemek veya yeni üretim tesisi yatırımı yapmak isteyen tüzel kişiler başvurabilirler.

(2) Ön yeterlik ve ihale süreci, ihale ilanının TEİAŞ tarafından resmi internet sitesinde yayımlanması ile başlar. İhale ilanında, ihalenin geçerli olduğu bölgeler, bölgeler bazında ihtiyaç duyulan kapasite miktarı, teknoloji bazında tahmini yıllık üretim süresi, üretim tesisinin ticari işletmeye başlaması için son tarih, anlaşma süresi, teklif edilecek yıllık kapasite bedeli ve birim enerji bedelinin ne şekilde güncelleneceğine ilişkin bilgiler yer alır.

(3) Ön yeterlik, teklif edilen tesislerin ihtiyaca cevap verme yeterliklerinin tespit edilmesi amacıyla yapılır. Ön yeterlilik teklifleri TEİAŞ tarafından Elektrik Piyasası Şebeke Yönetmeliği ve hazırlanacak olan ön yeterlilik şartnamesi hükümleri çerçevesinde değerlendirilir.

(4) Ön yeterlik değerlendirmesi sonucunda yeterli bulunan adaylar yazılı olarak ihaleye davet edilir. İhaleye sunulan teklifler TEİAŞ tarafından bu Yönetmelik, Elektrik Şebeke Yönetmeliği ve hazırlanacak olan ihale şartnamesi hükümleri çerçevesinde değerlendirilir. TEİAŞ tarafından gerekli görülmesi durumunda ihalede bir teklif üst limiti uygulanabilir.

(5) Kurum tarafından lisans verilmesini müteakip, üretim faaliyeti gösteren ilgili tüzel kişi veya kişilerle TEİAŞ arasında, 56 ncı madde uyarınca, üretim tesisinin ticari işletmeye başlama tarihinden itibaren geçerli olmak üzere bölgesel kapasite kiralınmasına ilişkin yan hizmet anlaşması imzalanır.

Bölgesel kapasite kiralınması hizmeti sağlayabilecek üretim tesislerinin seçilmesi

MADDE 55 – (1) Bölgesel kapasite kiralınması hizmeti sağlayabilecek üretim tesislerinin seçilmesine esas bölgesel kapasite kiralama birim fiyatı aşağıdaki formüle göre hesaplanır:

$$BKKBF_{u,t} = \left(\frac{EF_u \times BKKTK_u \times TY\ddot{U}S_{u,t} + YKTF_u}{BKKTK_u} \right) \quad (14)$$

(2) Bu formülde geçen;

- a) BKKBF_{u,t}: “t” teknolojisine sahip “u” üretim tesisi için hesaplanan bölgesel kapasite kiralama birim fiyatını (TL/MW),
- b) E_{fu}: “u” üretim tesisi tarafından teklif edilen birim enerji fiyatını (TL/MWh),
- c) BKKTK_u: “u” üretim tesisi tarafından bölgesel kapasite kiralama kapsamında teklif edilen kapasiteyi (MW),
- ç) TYÜS_{u,t}: TEİAŞ tarafından belirlenen “t” teknolojisine sahip “u” üretim tesisi için tahmini yıllık üretim süresini (saat),
- d) YKTF_u: “u” üretim tesisinin teklif ettiği yıllık kapasite teklif fiyatını (TL) ifade eder.
- (3) Bölgesel kapasite kiralama hizmeti sağlamak üzere geçerli teklifi bulunan her bir üretim tesisi için birinci fıkrada belirtilen formüle göre bölgesel kapasite kiralama birim fiyatı TEİAŞ tarafından hesaplanır. Hesaplanan birim fiyatlar, fiyat sırasına dizilerek ihale şartnamesinde belirtilen miktarı sağlayacak kadar teklif seçilir.

Bölgesel kapasite kiralama ile ilgili yan hizmet anlaşmaları

MADDE 56 – (1) Bölgesel kapasite kiralama ile ilgili olarak 55 inci madde uyarınca seçilen tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında TEİAŞ tarafından hazırlanıp Kurul tarafından onaylanan bölgesel kapasite kiralama ile ilgili standart yan hizmet anlaşmaları imzalanır. Her bir üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi ile ihaleler neticesinde seçilen üretim tesislerinden her biri için bölgesel kapasite kiralama ile ilgili ayrı ayrı yan hizmet anlaşması imzalanması esastır.

(2) Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişiler ile TEİAŞ arasında bölgesel kapasite kiralama ile ilgili olarak imzalanacak yan hizmet anlaşmalarının en az aşağıdaki bilgi ve belgeleri içermesi esastır;

- a) Mevcut üretim tesislerine ünite eklenmesi ve mobil santraller için 2, yeni yapılacak olan üretim tesisleri için 8 yıldan fazla olmamak üzere anlaşmanın kapsadığı süre,
- b) İhtiyaç duyulması halinde hizmetin sunulacağı anlaşma süresince garanti edildiğini gösterir taahhütname,
- c) Anlaşma kapsamındaki üretim tesisinin teknik özellikleri,
- ç) Anlaşma kapsamındaki üretim tesisi için ihale sonucu belirlenen enerji fiyatı ve yıllık kapasite teklif fiyatı.

(3) Bölgesel kapasite kiralama ile ilgili yan hizmet anlaşması kapsamında yer alan üretim tesislerinin gerektiğinde Elektrik Şebeke Yönetmeliği, Elektrik Piyasası Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği ve bölgesel kapasite kiralama ile ilgili yan hizmet anlaşması hükümleri uyarınca hizmet vermeleri esastır.

(4) Üretim faaliyeti gösteren tüzel kişi üretim tesisinin diğer yan hizmetlere katılımını ve şebeke uyumuna yönelik diğer yükümlülüklerini ilgili mevzuat hükümleri uyarınca yerine getirir.

Bölgesel kapasite kiralama ücretlendirilmesi

MADDE 57 – (1) Adına kayıtlı bulunan üretim tesisi için üretim faaliyeti gösteren tüzel kişilere bölgesel kapasite kiralama hizmetine ilişkin olarak ödenecek aylık kapasite ücreti aşağıdaki formül uyarınca hesaplanır:

$$BKKT_{p,f} = \sum_{u=1}^n ((YKTF_{p,u} \div 12) \times \frac{EBSS_{p,u,f}}{TSS_f}) \quad (15)$$

(2) Birinci fıkradaki formülde geçen;

a) BKKTp_f: “p” üretim faaliyeti gösteren tüzel kişisine, “f” fatura döneminde sağladığı bölgesel kapasite kiralama hizmetinden dolayı alacak olarak tahakkuk ettirilecek bölgesel kapasite kiralama tutarını (TL),

b) YKTFp_u: “p” üretim faaliyeti gösteren tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisi için teklif ettiği yıllık kapasite teklif fiyatını (TL),

c) EBSSp,u,f: “p” üretim faaliyeti gösteren tüzel kişinin adına kayıtlı “u” üretim tesisinin “f” fatura dönemi boyunca emreamade bulunduğu saat sayısını,
d) TSSF: “f” fatura dönemindeki toplam saat sayısını,
e) n: “p” üretim faaliyeti gösteren tüzel kişinin adına kayıtlı ve bölgesel kapasite kiralanmasına ilişkin yan hizmet anlaşması bulunan üretim tesisi sayısını ifade eder.

(3) Birinci fıkrada belirtilen formüle göre hesaplanan aylık kapasite ücretinin ödenmesine üretim tesisinin ticari işletmeye başlamasının ardından başlanır.

(4) Bölgesel kapasite kiralanmasına ilişkin yan hizmet anlaşması kapsamında bulunan üretim tesislerinin bir fatura dönemi boyunca bakım ve arıza haller nedeniyle emre amade bulunmadıkları süreler, ilgili üretim lisansı sahibi tüzel kişiler tarafından yazılı olarak takip eden ayın en geç dördüncü günü mesai bitimine kadar TEİAŞ’a bildirilir.

Bölgesel kapasite kiralanması hizmetine ilişkin cezai yaptırımlar

MADDE 58 – (1) Bölgesel kapasite kiralanmasına ilişkin yan hizmet anlaşması kapsamında bulunan bir üretim tesisinin bakım dönemi ve arıza halleri haricinde organize toptan elektrik piyasalarına anlaşma hükümlerine uygun şekilde teklif vermemesi durumunda ilgili fatura dönemi için, üretim lisansı sahibi tüzel kişiye ilgili yan hizmet anlaşması kapsamında ödeme yapılmaz.

(2) Bölgesel kapasite kiralanmasına ilişkin yan hizmet anlaşması kapsamında bulunan bir üretim tesisine bakım dönemi ve arıza halleri haricinde talimat verilmesine rağmen yerine getirmemesi durumunda ilgili fatura dönemi için, üretim lisansı sahibi tüzel kişiye ilgili yan hizmet anlaşması kapsamında ödeme yapılmaz ve yıllık kapasite teklif fiyatının on ikide biri kadar ceza uygulanır.

ONUNCU BÖLÜM

Bildirimler, Faturalama ve Ödemeler

Yan hizmetlerin temin edilmesi kapsamındaki bildirimler

MADDE 59– (1) Yan hizmetlerin tedarik edilmesi kapsamındaki duyurular ve verilen talimatlar ilgili yan hizmeti sağlayan gerçek/tüzel kişilere öncelikle YHPYS aracılığıyla bildirilir. YHPYS aracılığıyla bildirilen talimatlar gerekli görülmesi durumunda ayrıca telefon aracılığıyla da teyit edilebilir.

(2) Yan hizmeti sağlayan gerçek/tüzel kişiler, YHPYS’ye erişim sağlayabilmek için gerekli önlemleri almakla yükümlüdürler. Ancak, YHPYS’nin işler halde olmaması durumunda bildirimler sırasıyla faks ve telefon aracılığıyla gerçekleştirilebilir. Faks ve telefon yolu ile yapılan bildirimler, sistem işletmecisi tarafından YHPYS’ye aktarılır.

(3) YHPYS üzerinden yapılan talimat bildirimlerinde YHPYS kayıtları esas alınır. İlgili talimat bildirimlerinin diğer iletişim kanalları da kullanılarak yapılmış olması durumunda kullanılan iletişim kanallarına ilişkin kayıtlara da başvurulur. Sistem işletmecisi ile yan hizmeti sağlayan gerçek/tüzel kişi arasında uyumsuzluk çıkması durumunda talimatın verildiği yük tevzi merkezindeki ses kayıt sisteminde bulunan ses kayıtları geçerlidir.

Ödeme bildirimleri

MADDE 60– (1) Yan hizmet sağlayan gerçek /tüzel kişilere, sağladıkları hizmet sonucu yapılması gereken ödemeleri içeren ödeme bildirimleri EPİAŞ tarafından hazırlanarak hizmetin tedarik edildiği ayı izleyen ayın yedinci günü mesai bitimine kadar ilgili gerçek/tüzel kişilere duyurulur. Bu bildirimlerde ilgili gerçek/tüzel kişi tarafından hizmete konu ay boyunca sağlanmış olan tüm yan hizmetlere ilişkin ödeme miktarları ayrı ayrı olarak belirtilir.

(2) Ödeme bildirimlerinin hazırlanması için, ilgili gerçek /tüzel kişiler ve/veya tesislere ilişkin BYTM ve/veya sistem işletmecisi tarafından aşağıdaki bilgiler sağlanır;

a) Gerçek/tüzel kişilerin/tesislerin yan hizmet sağlamaları için verilen talimatların başlangıç ve bitiş süreleri ve talimat miktarları,

b) İzleme sonucu gerçek/tüzel kişilerin/tesislerin fiilen yan hizmet sağladıkları süre, devreye girme sayıları ve izleme esaslarına dayalı olarak sağladığı belirlenen yan hizmet miktarı.

(3) Ödeme bildirimlerinin hazırlanması için, ilgili gerçek/tüzel kişiler ve/veya tesislere ilişkin YHPYS aracılığıyla TEİAŞ tarafından aşağıdaki bilgiler sağlanır;

a) Saatlik sistem marjinal fiyatları,

b) Sayaçtan ölçülen veri-çekiş miktarları,

c) Kesinleşmiş gün öncesi üretim/tüketim programları,

ç) Dengeleme güç piyasası kapsamındaki verilen yük alma, yük atma talimatları.

(4) Ödeme bildirimlerinin hazırlanması için, ilgili gerçek/tüzel kişiler ve/veya tesislere ilişkin katılım anlaşmaları, yan hizmet anlaşmaları veya ilgili Kurul kararı vasıtasıyla TEİAŞ tarafından aşağıdaki bilgiler sağlanır;

a) Birim hizmet bedeli veya tedarik süreci sonucunda belirlenen veya ihalede oluşan kapasite bedeli,

b) Yan hizmet teklif fiyatı ve miktarı.

(5) Oturan sistemin toparlanması hizmeti için kullanılan yakıt veya elektrik miktarı ve yakıt fiyatı bilgileri yan hizmet sağlayan ilgili tüzel kişi tarafından TEİAŞ'a sağlanır.

(6) İkinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarda yer alan bilgiler her ayın en geç dördüncü günü mesai bitimine kadar TEİAŞ tarafından belirlenen formatta EPİAŞ'a bildirilir.

(7) TEİAŞ, yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişilere, sağladıkları hizmet esnasında yerine getirmedikleri yükümlülükleri sebebiyle uygulanan yerine getirmeme bedellerini ilgili ayın yedinci günü mesai bitimine kadar YHPYS aracılığıyla bildirir. Bu bildirimlerde ilgili gerçek/tüzel kişi tarafından söz konusu ay boyunca maruz kalınan ve hesaplanmış yerine getirmeme bedelleri her bir yan hizmet için ayrı ayrı olarak belirtilir.

(8) İlgili gerçek/tüzel kişiler, birinci fıkra kapsamındaki ödeme bildirimlerine ilişkin itirazlarını EPİAŞ'a, yedinci fıkra kapsamındaki yerine getirmeme bedellerine ilişkin bildirimlerine ilişkin itirazlarını TEİAŞ'a bildirimlerin yayımlanmasını takip eden iki gün içinde yapar. İtiraz yapılan kuruluş, bu itirazları ilgili ayın on ikinci günü mesai bitimine kadar sonuçlandırır. TEİAŞ kendisine yapılan itiraz sonuçlarını da değerlendirmesi sonucunda ortaya çıkan yerine getirmeme bedellerine ilişkin miktarları nihai ödeme bildirimine dahil etmek üzere ilgili ayın on üçüncü günü mesai bitimine kadar EPİAŞ'a bildirir. Her iki ödeme bildiriminin sonucu ortaya çıkan nihai ödeme bildirimleri ilgili ayın on dördüncü günü mesai bitimine kadar EPİAŞ tarafından ilgili tüzel kişilere bildirir.

Faturalama

MADDE 61- (1) Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişiler sağladıkları hizmete ilişkin faturaları, EPİAŞ tarafından kendilerine gönderilen nihai ödeme bildirimleri ile tutarlı olacak şekilde ilgili ayın on beşinci gününden itibaren yedi gün içinde düzenleyerek TEİAŞ'a iletir.

(2) TEİAŞ, yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişilerin yerine getirmedikleri yükümlülükleri sebebiyle uygulanan yerine getirmeme bedellerine ilişkin faturaları, EPİAŞ tarafından yayımlanan nihai ödeme bildirimleri ile tutarlı olacak şekilde ilgili ayın on beşinci gününden itibaren yedi gün içinde düzenleyerek yan hizmet sağlayan ilgili gerçek/tüzel kişilere iletir.

Ödeme, tahsilat ve itirazlar

MADDE 62 - (1) Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişilere, EPİAŞ tarafından bildirilen nihai ödeme bildirimleri ile tutarlı şekilde düzenlenmiş faturaların bedelleri, faturanın tebliğ tarihini takip eden on beş iş günü içinde TEİAŞ tarafından ödenir.

(2) Nihai ödeme bildirimleri ile tutarlı şekilde TEİAŞ tarafından düzenlenmiş yerine getirmeme bedellerine dair faturaların bedelleri, faturanın tebliğ tarihini takip eden on beş iş günü içinde ilgili piyasa katılımcısı ve/veya yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişiler tarafından TEİAŞ'a ödenir.

(3) Nihai ödeme bildirimleri ile tutarlı şekilde düzenlenmemiş faturalara, TEİAŞ, faturanın tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde itirazda bulunarak faturayı iade eder. İade edilen faturaya ilişkin herhangi bir ödeme gerçekleştirilmez. Yeniden düzenlenen faturanın bedeli, yeniden düzenlenen faturanın tebliğ tarihini takip eden on beş iş günü içinde TEİAŞ tarafından ödenir.

(4) Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişiler ve piyasa katılımcıları faturanın tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde faturalara ilişkin TEİAŞ'a yazılı olarak itirazda bulunabilir. Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişilerin veya piyasa katılımcılarının faturalara itirazda bulunmaları, ödeme yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. TEİAŞ, kendisine yapılan itirazın sebebine göre kayıt bilgilerini ve uzlaştırma hesaplamalarını incelemek suretiyle itirazın haklılığını araştırır. Maddi hatalar derhal, maddi hatalar dışındaki itiraz başvuruları yirmi iş günü içerisinde TEİAŞ tarafından sonuçlandırılır. İtirazın haklı bulunması durumunda ve/veya TEİAŞ'ın bir itiraz olmaksızın yapılan bir hatayı tespit etmesi halinde, gerekli düzeltme işlemi yapılır. TEİAŞ'ın ulaştığı sonuca ilişkin ihtilaflar, yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişilerin veya piyasa katılımcılarının başvuruları üzerine Kurum tarafından incelenir.

(5) İlgili tarafların belirtilen fatura bedellerini bu maddede belirtilen süre içinde ödememesi durumunda, süresinde ödenmeyen fatura bedellerine gecikme faizi uygulanacaktır. Bu oran 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesine göre belirlenen gecikme zammı oranıdır.

(6) Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişilerin veya piyasa katılımcılarının, söz konusu fatura bedelini, fatura tebliğ tarihini takip eden on beş iş günü içerisinde ödememesi halinde, ilgili tarafın temerrüt durumuna düştüğü kabul edilir. Temerrüt durumuna düşen tarafın yapması gereken ödemeler, yasal yollar saklı kalmak üzere öncelikle varsa ilgili gerçek/tüzel kişinin TEİAŞ'taki alacaklarından mahsup edilir.

Düzeltilme işlemleri

MADDE 63 - (1) Bir önceki fatura döneminde sağlanan yan hizmetlere ilişkin 60 ıncı maddede belirtilen süre içinde tespit edilemeyen hatalara ilişkin itirazlar ilgili tarafa fatura tebliğ tarihini izleyen 2 yıl içerisinde yazılı olarak yapılır. Yan hizmet sağlayan gerçek/tüzel kişiler tarafından yapılan ödeme bildirimlerine ilişkin itirazların içeriğine uygun olarak EPIAŞ veya TEİAŞ tarafından değerlendirilmesi sonucunda haklı bulunması durumunda gerekli düzeltmeler EPIAŞ tarafından gerçekleştirilir. İtirazın sonuçlandırılmasını takiben EPIAŞ tarafından ilgili yan hizmet faaliyetini gösteren gerçek/tüzel kişiye yazılı bildirim yapılır. Yapılan düzeltme sonucunda, gerçek/tüzel kişi ya da kişilere yapılması gereken veya gerçek/tüzel kişi ya da kişilerin yapması gereken ödeme, düzeltmeye ilişkin yazılı bildirim yapıldığı tarihten sonraki ödeme bildiriminde, geçmişe dönük düzeltme kalemi olarak yer alır.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Rekabete aykırı eylem ve işlemler

MADDE 64 – (1) Bu Yönetmelik kapsamında ele alınan herhangi bir yan hizmete ilişkin rekabete aykırı eylem ve işlem içerisinde olduğundan şüphelenilen gerçek/tüzel kişilere ilişkin Rekabet Kurumunca inceleme yapılmasına dair girişimler; TEİAŞ'ın hakim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin rapor düzenleyerek Kuruma sunması ile ya da doğrudan Kurum tarafından başlatılır.

(2) Rekabete aykırı eylem ve işlem içerisinde oldukları Rekabet Kurumunca tespit edilen yan hizmet piyasa katılımcısı adına kayıtlı yan hizmet birimlerine söz konusu yan hizmet

tedarik ihalesine katılım zorunluluğu getirilerek bu yan hizmet birimlerinin tekliflerine uygulanacak azami fiyat limitleri Kurul kararı ile en fazla 1 yıl süre ile yan hizmet birimi bazında düzenlenebilir. Söz konusu düzenlemeye ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından onaylanarak yürürlüğe girer.

Devir ve temlik

MADDE 65 - (1) Primer ve sekonder frekans kontrolü hizmetlerine ilişkin tanımlanan yükümlülüklerin transferi hariç olmak üzere, bu Yönetmelik kapsamındaki yükümlülüklerle ilgili olarak yapılan devir ve temlikler TEİAŞ'a karşı hüküm ifade etmez. Bu Yönetmelik kapsamındaki haklar ise ancak TEİAŞ'tan onay almak kaydıyla devir veya temlik edilebilir.

Gizlilik

MADDE 66 - (1) Bu Yönetmelik hükümleri çerçevesinde TEİAŞ ilgili gerçek/tüzel kişiler tarafından verilen bilgi ve belgelerin gizli tutulması için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 67- (1) 27/12/2008 tarihli ve 27093 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Elektrik Piyasası Yan Hizmetler Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

TETAŞ'a ilişkin yan hizmetler yükümlülükleri

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Kanunun geçici 12 nci maddesi kapsamında lisans verilmiş olanlar da dahil olmak üzere, Yap İşlet, Yap İşlet Devret ve İşletme Hakkı Devri modelleri ile mevcut sözleşmeleri kapsamında TETAŞ'a elektrik enerjisi satmakta olan üretim tesisleri, TETAŞ ile yapılacak olan katılım veya yan hizmet anlaşmaları kapsamında yer alır.

(2) Bu kapsamdaki üretim tesislerinin yan hizmetlere katılımları ile ilgili olarak bu Yönetmelikte düzenlenen iş ve işlemlerin yerine getirilmesine ilişkin hak ve yükümlülükler TETAŞ'a aittir.

(3) Söz konusu üretim tesislerine ilişkin, yan hizmet sağlanmasından doğan alacak ve borçlar TETAŞ'a tahakkuk edilir.

(4) Yap İşlet, Yap İşlet Devret ve İşletme Hakkı Devri modelleri ile TETAŞ'a elektrik enerjisi satmakta olan üretim tesislerinin TETAŞ'a karşı olan ilgili yan hizmetleri sağlama yükümlülüğü, imzalanmış olan Enerji Satış Anlaşmalarında yer aldığı şekildedir.

(5) Yap İşlet, Yap İşlet Devret ve İşletme Hakkı Devri modelleri ile TETAŞ'a elektrik enerjisi satmakta olan üretim tesislerinden dolayı, TETAŞ'ın sağlamakla yükümlü olduğu güç faktörü limitleri, imzalanmış olan Enerji Satış Anlaşmalarında yer alan değerlerdir.

Oturan sistemin toparlanması hizmet bedeli kapsamı

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bir üretim tesisinin bu Yönetmeliğin yayımlandığı tarihte harici bir enerji kaynağına ihtiyaç duymadan devreye alınabilme yeteneğini sağlayan yedek dizel jeneratöre sahip olması ve yedek dizel jeneratöre ilişkin yatırım harcamalarının amortismanının tamamlanmış olması durumunda ilgili üretim tesisine ilişkin oturan sistemin toparlanması hizmet bedelinin belirlenmesinde, yedek dizel jeneratöre ilişkin yatırım bedelleri dikkate alınmaz.

Dağıtım sistemine ilişkin yan hizmetler

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Dağıtım sistem işletmecilerinin Elektrik Piyasası Dağıtım Yönetmeliği çerçevesinde ihtiyaç duyduğu yan hizmetlerin tedarik edilmesine ilişkin düzenlemeler, 31/12/2018 tarihine kadar dağıtım sistem işletmecilerinin ortak hazırlanmış bir öneri ile başvurmaları ve düzenlemelerin Kurul Kararı ile uygun bulunması halinde bu Yönetmelik kapsamına dahil edilir.

Yürürlük

MADDE 68⁵ - (1) Bu Yönetmelik 1/2/2018 tarihinde yürürlüğe girer.

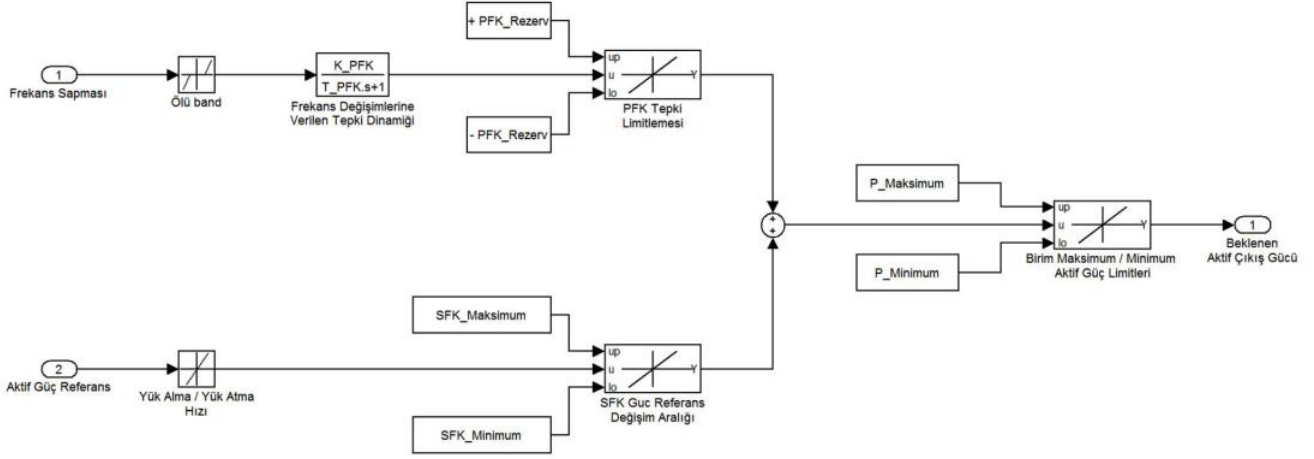
Yürütme

MADDE 69 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Başkan yürütür.

	Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete'nin	
	Tarihi	Sayısı
	26/11/2017	30252
	Yönetmelikte Değişiklik Yapan Yönetmeliklerin Yayımlandığı Resmî Gazetelerin	
	Tarihi	Sayısı
1.	12/01/2018	30299

EK-1**FREKANS KONTROLÜNÜN İZLENMESİNDE KULLANILACAK
MATEMATİKSEL MODEL**

⁵ 12 Ocak 2018 tarihli ve 30299 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yönetmelikle değiştirilmiştir.

- K_PFK: Frekans Değişimine Verilen Tepki Oranı (MW/Hz)
T_PFK: Frekans Değişimine Verilen Tepki Zaman Sabiti (sn)
PFK_Rezerv: Primer Frekans Kontrol Rezerv Miktarı (MW)
SFK_Maksimum: AGC'den Gönderilebilecek Maksimum Aktif Güç Referans Değeri (MW)
SFK_Minimum: AGC'den Gönderilebilecek Minimum Aktif Güç Referans Değeri (MW)
P_Maksimum: Yan hizmet birimiMaksimum Ulaşılabilir Aktif Çıkış Gücü (MW)
P_Minimum: Yan hizmet birimiMinimum Ulaşılabilir Aktif Çıkış Gücü (MW)